X m. 1935 m. liepos—rugpiūčio mėn. 7-8 (115-116) Nr.

JAUNIMO DRAUGAS

VILNIAUS KRAŠTO JAUNUOMENĖS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

Redakcija ir Administracija: Vilnius, Dombrovskio gt. 5—1.

NENUKLYSKIM NUO TIKRO LIETUVIŠKO KELIO

Žmogaus dvasios ūgdymas prasideda tuo momentu, kai motina prabyla į savo kūdikį ir tas ima suprasti jos žodžius. Vėliau tas darbas pereina į mokyklą, į bažnyčią ir į visą aplinkumą. Yra tvirtinimų, kad žmogaus dvasiai daugiausia nulemia pirmoji mokykla — motinos mokykla. Kokie vaikai išeina iš tos mokyklos, tokie lieka per visą gyvenimą.

Susipratusiam lietuviui turi nuolat rūpėti, kad jaunoji lietuviškoji karta būtų dvasiniai nepalaužiama, todėl jis privalo jos lietuviškąjį dvasinį pajėgumą visomis išgalėmis ūgdyti ir stiprinti. Jei turi galimybės namie—tai namie, jei mokykloj—tai mokykloj, jei bažnyčioj — tai bažnyčioj, žodžiu, visur ir visuomet.

Naudingiausia žmogui, kai jis visur lavinamas toje pačioje dvasioje: tuomet jis neiškrypsta. Bus sveikiausia jaunajai lietuviškai kartai, kai ji augs ta kryptimi, kokia pradėjo motinos mokykloj. Čia gavo lietuvišką kalbą ir lietuvišką sąmonę, čia gavo krikščioniškos dorovės pagrindus. Visa tai reikia nuolat gaivinti ir tvirtinti. Jeigu šiandieną turime įvairiausių iškrypėlių, tai dažniausia dėl to, kad nebuvo lavinami viena kryptimi.

Suprasdami tai, kovojame už lietuvišką šeimą, už savo lietuvišką mokyklą ir turime dėl to kovoti. Šitos mūsų pastangos negali būti kitataučių peikiamos, o lietuvių turi būti laikomos garbingomis.

Visame pasaulyje bažnyčia skaitoma stipriausiu auklėjimo veiksniu, visur skiriamas jai svarbus vaidmuo. Tik pažiūrėkim, kaip lenkai vertina bažnyčios reikšmę savo tautai ir kiek lenkų tauta per bažnyčią yra laimėjusi.

Asmenys nusistatę prieš tikėjimą, visuomet kalbėjo ir kalbės, kad bažnyčia nereikalinga, todėl neverta jos palaikyti, priešingai — reikia boikotuoti ir su ja kovoti. Jie turi savo ypatingus tikslus, kurie mums svetimi.

Atsiranda žmonių ir tarp mūsų, kurie įvairiais sumetimais nėra dideli tikėjimo ir bažnyčios šalininkai. Jie tvirtina, kad mūsų krašto dabartinėse sąlygose religingumui ne pakeliui su tautybe. Ypatingai reikėtų boikotuoti, jų nuomone, tas bažnyčias, kur nėra lietuvių kalba pamaldų. Nuomone perdėm klaidinga.

Tiesa, mūsų krašto lietuvių gyvenamose vietose bažnyčioj pamaldos įvairiai padalytos. Yra vietų, kur šventadieniais paskaitoma lenkiškai tik evangelija ir pasakoma pamokslas; vietomis pamaldos pusiau padalytos; vietomis paskaitoma tik evangelija lietuviškai, o visos pamaldos lenkiškai. Bet daugelyj bažnyčių nėra lietuviams nė žodžio lietuviškai. Lygybės, pamaldos skirstant, nėra. Grynai lietuviškoj parapijoj, kai tik atsiranda būrelis lenkų, tuoj jiems ir įvedama lenkų kalba pamaldos, o daugelyj vietų lietuviai, sudarydami žymią parapijos dalį, neturi lietuviškų pamaldų.

Visai aišku, kad tose vietose, kur yra bažnyčioje lietuvių kalba, visi lietuviai turi joj būti. Būtų didelis nusikaltimas savo tautai, jeigu lietuvis inteligentas vengtų savo bažnyčios ir savo apsilankymu nepalaikytų joje skambančio lietuviško žodžio. Inteligento nesilankymas bažnyčioje duotų blogą pavyzdį mūsų kaimo broliams, o juk neužmirškim, kad kitataučiai tik ir laukia, kad mes užleistume jiems savo bažnyčias.

Lietuviškas žodis bažnyčioje lietuvių skaitomas šventu, liaudis jį brangina. Mūsų krašte liko sąmoningi lietuviai ten, kur buvo ir yra bažnyčioj lietuviškas žodis. Turime tat jį palaikyti ir bendromis jėgomis ginti.

Kur lietuvių kalbos bažnyčioje nesigirdi, ten nedaug tebėra sąmoningų lietuvių ir tos vietos nutautėja. Ten lietuviai kalba poterius dažniausia lenkiškai ir savo tautybę nustato pagal tikėjimą bei bažnyčioje vartojamą kalbą. Lietuviui tose vietose gresia visiškas ištautėjimas. Čia kaltas mūsų liaudies tamsumas dabar ir praeityje. Patys kaimiečiai nebuvo tautiškai apsisprendę, inteligentų vietoj trūko, o jeigu koks buvo, tai užsikrėtęs svetima dvasia, šalinosi nuo bažnyčios. Vienintėlis sąmoningas darbininkas šiuo atveju buvo kunigas. Kur kunigas buvo lietuvis, ten žmonės susiprato, ėmė melstis lietuviškai ir pasijuto esą lietuviai.

Šiandieną labai sunku lietuviui ką nors laimėti tose bažnyčiose, kur nuo senai lietuviško žodžio nebėra. Tad, ar apsimoka eiti į tokią bažnyčią?

Liaudis, pripratusi prie tokios tvarkos, — bažnyčion eina. Jeigu lietuvis inteligentas jon ir neitų, tai liaudis vis vien, kaip ėjo taip eis, o į inteligentą žiūrės su nepasitikėjimu. Vadinasi savo susilaikymu nieko nelaimėsime. O ką laimėsime nuėję?

Mūsų liaudis dar labai vertina religingus žmones ir greičiau pasitikės tuo, kuris eina bažnyčion. Religingas lietuvis inteligentas lengviau galės susiartinti su lietuviška, bet tautiškai nesusipratusia liaudim ir greičiau ims jai vadovauti. Čia taip pat lankydami bažnyčią nieko neprakišime, nes jau viską esame prakišę seniau joje nesilankydami, yra tiktai šansų laimėti, jei ne šiandien, tai po ilgesnio laiko, tiktai turėsime gerų norų ir nepagailėsime darbo, primindami broliui kaimiečiui, kad jis melstųsi lietuviškai ir padėdami jo vaikeliams išmokti lietuviškai melstis. Kai jaunoji karta išmoks lietuviškos maldos ir supras reikalą gimtoje kalboje Dievulį garbinti, tuomet galės ir bažnyčioj pamaldų tvarka pasikeisti.

Su liūdėsiu turime konstatuoti, kad kartais mūsų inteligentai, persiėmę bažnyčios boikotavimo idėja, ima boikotuoti ir lietuvišką bažnyčią. Nepritinka lietuviui miegoti arba kortoti tuo laiku, kai būna bažnyčioj pamaldos, nepritinka ir švaistytis turgavietėj, kai žmonės meldžiasi bažnyčioje ir tai lietuviškai. O tačiau taip būna.

Eikime prieškarinių lietuvių veikėjų pramintu keliu. Jie daug kovojo už lietuvių kalbą bažnyčioje ir daug laimėjo. Jie neboikotavo bažnyčios, bet ėjo jon kartu su liaudim ir meldėsi. Tuomet ir mažiau religingi lankė bažnyčias ir kartu su paprastomis moterėlėmis giedojo valandas arba rožančių. Jų išmėgintas kovos priemonės ir šiandien greičiau duotų pageidaujamų vaisių, negu boikotas ir kova su bažnyčia ir tikėjimu.

Bedieviai daro katalikiškam jaunimui neteisingą priekaištą, kad jis pirmon vieton stato tikybą, o tautybę tik antron. Tai visiškas melas. Nėra jokio gyvenime reikalo dėl tikybos išsižadėti tautybės, ar atvirkščiai, arba kurią nors tų dvasios brangenybių statyti aukščiau viena kitos. Katalikui tikyba ir tautybė lygiai šventi dalykai, to paties Aukščiausiojo duoti, abu gerbtini ir palaikytini. Būdami katalikais, sustipriname savo dorovę ir sutaupome daug dvasinių jėgų naudingam darbui, kurios palaidam gyvenime veltui žūna. Katalikų mokslas duoda galimybės ir filozofiškai suprasti tautybės idėją, o juo gilesnis yra dalyko supratimas, juo jis pastovesnis ir tvirtesnis.

Kai laikas dirbti — dirbkime, kai laikas melstis — melskimės. Malda mūsų jėgų neišblaškys, priešingai — sukaups, sustiprins. Taip tvirtina rimčiausiausi pedagogai, o didieji mokslininkai melsdavosi, pradėdami rimtus klausimus svarstyti.

Mūsų geresnėn ateitin yra vienas kelias — lietuviškas kelias. Tačiau tikras lietuviškas kelias yra tas, kuris veda mus prie dvasinio tvirtumo, o jis turi būti Kristaus mokslo tiesomis grįstas.

Tautietis.

J. ČEKAUSKAS

Gimtajam nameliui.

Myliu aš savo gimtą namelį,
Kur pirmą kartą saulę išvydau.
Čia motinėlė dar kudikėlį
Mane mokino, jei kuomet klydau.

Nors jis pakrypęs, stogas šiaudinis,
Maži langeliai — bočių statytas,
Bet aš ji myliu, nes jis gimtinis,
Čia mano pirmos ašaros krito...

Jo sienos pirmos mane išgirdo,
Kai dar silpnutis verkiau išlėto.
Jos mane dengė, kai audros širdo.
Kiek čia užgęso džiaugsmo saulėto...

Mane močiutė čia išmokino,
Kaip reik mylėti gerą Dievulį
Ir tą žemelę, kurioj augino,
Kur juodas vargas slėgia užgulęs.

Todėl aš myliu gimtą namelį, —
Čia kudikyste mano prabėgo,
Čia radau savo liudnąją dalį,
Čionai ir dainą širdis pamėgo.,.

Du Garbingi Jubiliatai.

Šiais metais švenčia savo 25 metų kunigavimo sukaktuves žinomi lietuvių visuomenei ir Vilniaus kraštui kunigai: Melagėnų klebonas kun. Karolis Gumbaragis ir Dūkšto klebonas kun. Zenonas Butkevičius.

Jubiliatai ypačiai artimi mums, jaunimui, jaunimo tad pareiga tąja proga juos pažinti.

Kunigas Karolis Gumbaragis, kilęs iš Ukmergės apskrities, Žemaitkiemio valsčiaus, Antatilčių kaimo. Gimė 1885 m. lapkričio mėn. 3 dieną. Mokytis pradėjo Žemaitkiemio rusų liaudies mokykloj, vėliau mokėsi Ukmergės liaudies ir miesto mokyklose. Baigęs miesto mokyklą išvyko į Vilnių, kur, pasimokinęs metus, įstojo kunigų seminarijon ir ją baigė 1910 metais.

Kun. Zenonas Butkevičius, Dukšto klebonas, ir kun. Karolis Gumbaragis, Mielagėnų klebonas, kilnios dvasios lietuviai ir dideli jaunimo mylėtojai, šventę šiemet 25 metų kunigavimo sukaktuves.

Tais pačiais metais buvo paskirtas vikaru Dysnos parapijon; po pusantrų metų perkeliamas vikariauti Eišiškių parapijon, kur dirbo dešimts mėnesių, o iš čia siunčiamas vikaru Širvintų parapijon. Širvintuose vikariavo pusantrų metų, iškur buvo perkeltas į Kalvariją prie Vilniaus. Čia dirbo dvejus metus. Iš Kalvarijos buvo paskirtas vikarianti į Giedraičius, kur buvo tik keturius mėnesius.

Giedraitiškiai norėjo, kad kunigas Gumbaragis liktų jų parapijos klebonu, bet vyskupas paskyrė jį klebonauti į Sužionių parapiją. Sužionyse klebonavo nuo 1915 ligi 1920 m. Iš Sužionių buvo perkeltas klebonauti į Giedraičius; čia išbuvo tik dvi dienas, trečią dieną buvo išvežias suagituotų šlėktų atgal į Sužionis. Tuomet vyskupas Matulevičius paskyrė jį klebonu į Lazdūnus, kur buvo nuo 1920 ligi 1925 metų. Iš Lazdūnų buvo paskirtas klebonu į Mielagėnų parapiją, kur ligi šiol tebeklebonauja.

Kaip matome Jubiliatas atliko didelę kelionę, visur šviesdamas liaudį, jai tarnaudamas, savęs išsižadėdamas. Toje kelionėje turėjo kartais pasitenkinimą savo atliktu darbu, kartais nusivylimų ir nemalonumų.

Nemalonumai prasidėjo dar seminarijoj, kai, padaręs lenkų kalboj riktą, gavo metus ilgiau joje būti. Išėjęs iš seminarijos mūrų daug nemalonumų turėjo Eišiškėse, Giedraičiuose, Lazdūnuose ir kitose parapijose, bet kantrios Jubiliatas širdies — visa nugali.

Didžiausį malonumą jam sudaro bendravimas su liaudimi. Jis atsidavęs jai visa širdimi, su kiekvienu praščiokėliu kuo gražiausiai apseina, kiekvienam duoda patarimų ir paguodžia.

Negailėdamas nei rūpesčių nei lėšų išleido nemažą būrį jaunuolių į mokslus. Jau keli jų pabaigė aukštąjį mokslą, daugelis studijuoja universitete ir mokosi gimnazijoj. Kad ir nuėjo kai kurie jo auklėtiniai ne tuo keliu, kuriuo Jubiliatas troško, tačiau tikisi, kad jie dar subręs ir bus naudingi žmonės.

Jubiliatas aukštos kultūros žmogus, tolerantingas, plačių pažiūrų

Trokšta žmonėms ir, kiek galėdamas, padeda, kad jie sutvirtėtų materialiai. Labiausiai gi jam rūpi dvasinė liaudiės kultūra. Kurioj parapijoj pabuvo, ten pakilo žmonių dorovė, jaunimas ėmė kultūringiau linksmintis, be muštynių, be keiksmų. Pats įnešdavo į jaunimo tarpą sveiką ir kuo linksmiausią nuotaiką. Jis yra didelis dainų mėgėjas, todėl ypatingai jaunimui ir patinka. Pats daug skaito ir ragina kitus skaityti. Kur gyveno, visur patiko liaudžiai, visur su ašaromis buvo parapijiečių išlydimas.

Jubiliatas dalyvavo ir dalyvauja lietuviškam darbe. Tai tikras jaunimo dvasios vadas ir žmonių geradaris.

* * *

Antras brangus mums Jubiliatas — kunigas Zenonas Butkevičius gimė Šaulių apskr., Šaukėnų parap., Šukiškių kaime 1876 metais.

Mokytis pradėjo savo tėviškėje, o vėliau Vilniuje. Iš čia nuvyko į Seinus ir įstojo kunigų seminarijon, kurią baigė 1910 metais.

Išėjęs iš seminarijos gavo vikariauti Vištyčio parapijoj. Iš čia buvo perkeltas į Puchalų parapiją prie Lomžos, kur vikariavo trejus metus. Iš Puchalų parapijos buvo paskirtas vikariauti Tikocino parapijon, kur dirbo penkerius metus. 1919 metais buvo paskirtas klebonu į Borkovo parapiją prie Lomžos, kur taip pat dirbo penkerius metus. Iš Borkovo buvo perkeltas Gardino apskritin, kur jam pavesta suorganizuoti Pervalko parapiją. 1927 metais buvo paskirtas klebonu į Dukštą, kur ligi šiol tebeklebonauja.

Pradedant Vištyčiu, baigiant Dūkštu, kunigas Butkevičius visur pasižymėjo kaipo pasiaukojęs sumanus ganytojas, pavyzdingas darbininkas. Jam esant Vištytyje buvo kilusios riaušės tarp lietuvių ir lenkų. Jubiliatui pavyko sumaniai nuraminti. Nelengva buvo dirbti ir kitose vietose, nelengva organizuoti naują parapiją, nelengva ir dabar dirbti, nors ir lietuviškoj parapijoj, turint nemaža kaimynų, kurie stengiasi jo darbus trukdyti. Jubiliatas nugali visas kliūtis, visus sunkumus, ne kuo kitu, o tik tvirta savo valia, pasiryžimu ir tiesos pamylėjimu. Turėdamas kilnią sielą visiems yra malonus, tėviškas, preinamas ne tik liaudžiai bet ir inteligentams. Negaili savo parapijiečiams gerų, naudingų patarimų ir nurodymų iš visų gyvenimo sričių. Pats šviesus žmogus — nori, kad ir jo parapijiečiai būtų šviesūs. Padeda jiems organizuotis, duoda jiems skaityti naudingų knygų, ragina skaityti laikraščius. Žinomas pamokslininkas, gabus technikas, pavyzdingas ūkininkas. Pats įtaisė motorą, kurio pa-

galba apšviečia elektra bažnyčią ir kleboniją, panaudoja jį grūdams malti, malkoms piauti ir t. t.

Paskutiniuoju laiku pastatė prieš bažnyčią savo rūšies „Aušros Vartų", koplytėlę Šv. Panelei su parašu: „Gailestingumo Motina, Tavo apgynimo šaukiamės". Žmonės lanko ją su malonumu ir meldžiasi, prašydami geresnių laikų.

Jubiliatas pasižymi gera nuotaika ir visuomet kupinas gerų vilčių, todėl labai artimas jaunimui ir vaikams.

Jubiliatas aktyviai dalyvauja lietuviškam gyvenime, pasižymėdamas organizaciniais gabumais. Jo vyriausias tikslas — darovė, šviesa ir gerbuvis suvargusių tautiečių.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Jaunimas, įvertindamas garbingų Jubiliatų kilnią asmenybę ir jų atliktus Bažnyčios gerovei ir mūsų tautos labui darbus, lenkia prieš juos savo galvas ir linki jiems sveikatos, ilgo amžiaus, pasitenkinimo savo darbuote ir kuo daugiausia saulėtų jų gyvenime valandų.

Jaunuolis.

J. ČEKAUSKAS

Dukšto piliakalnis.

Kur vilnys Persvėto į krantus teškena,
Kur šniokščia gilus ir dumblingas Samanis, —
Piliakalnis niukso, kurs daugelį mena,
Medžiais apaugęs, apgriuvęs, pasenęs .

Tos rankos senai jau supuvo kapuose,
Kurios šį pylimą kitados supylė.
Tik beržai pražilę senoviškai ošia,
Gal mini piliakalnio praeitį gilią...

Daug kartų vienuolis mėnuo patekėjo.
Daug kartų saulutė rausva nusileido.
Daug vargo mūs broliai čionai iškentėjo.
Bet šviesi viltis tesišypso ant veido...

Vai daug, rodos, klaustum piliakalnį seną.
Bet jis neatsako, sau tūno ramus.
Tik ošia beržai, kai pietys juos kedena
Bet jų nesuprantam, nors šneka į mus...

Naują žemės rušiavimą pradedant.

Labai dažnai mūsų krašte nusiskundžiama mokesčiais. Tiesa, nėra šiais laikais valstybės, kuri mokesčių neimtų, bet vienoj valstybėj jie yra neatjaučiami, kitoj gi gyventojams yra nepakenčiami. Taip yra todėl, kad ne tik mokesčių didumas sudaro didelius sunkumus gyventojams, bet ir jų neteisingas išskirstymas. Mokesčiai tuomet yra lengvesni ir mažiau gyventojų atjaučiami, jei jie yra teisingi, jei atitinka jų gryną pelną, jei mokėsčių pagrindu yra gyventojų prieigos. Iki šiol labiausiai netobulu mokesčiu buvo ir yra mūsų krašte žemės mokėstis (podatek gruntowy). Šis mokėstis remiasi dar prieškariniais rusų įstatymais (Tomas V Swod Zakonow). Jį moka dirbamos žemės, pievų, ganyklų ir miškų savininkai. Išskirta nuo mokesčių yra valstybinė žeme, žemė po kapinynais ir bažnyčiomis.

Pagal šį įstatymą žemė yra padalinta tik į 2 rūšis:

I — dirbama žemė, pievos, sodai ir daržai;

2 — miškai, pelkiuoti plotai ir ganyklos.

Pagal šias rūšis tarifa numato mokesčio už vieną dešimtinę I rūšies žemės 1—3 auks. (už 1 ha tik 90,8 sk.—2,73 auks.), II rūšis moka nuo 1 dešimtinės 20—60 sk. (18,3 — 55 sk. už 1 ha).

Kiekvienas žemės savininkas gavęs mokėjimo lapą (nakaz płatniczy) gali 30 dienų tarpe apeliuoti į aukštesnę instanciją t. y. Iždinės Rūmus (Izba Skarbowa). Tam tikslui yra įteikiamas atsišaukimas tai pačiai įstaigai, kuri mokestį nustatė, paprastai yra tai Iždinės Įstaiga (Urząd Skarbowy). Atsišaukimas reikia įteikti raštu, kuriame reikia pažymėti: a) vardas, pavardė ir antrašas, b) nurodyti kokiu atžvilgiu šį mokesčio nustatymą laiko neteisingu ir kokio pakeitimo reikalauja, c) nurodyti konkretūs priekaištai prieš mokesčio nustatymą, d) patiekti argumentų, kurie duotų galimybę įrodyti tvirtinimų teisingumą, e) apeliuojančiojo parašas.

Jeigu atsišaukimas visoms šioms sąlygoms neatitinka iždinės įstaiga kviečia mokantįjį 7 dienų tarpe papildyti trūkumus, o jei pakviestas to neišpildo, atsišaukimas yra atmetamas.

Taip bendra s bruožais atrodo dabar galiojantis žemės mokesčio įstatymas. Čia aiškiai krenta į akis to įstatymo netobulumas, tai yra žemės padalinimas tik į 2 rūšis: nėra numatyta žemės derlingumo klasių, taip kad kartais esti, jog geros ir visai menkos žemės savininkai beveik vienodus mokėsčius moka. Todėl valdžia norėdama iš vienos pusės gal šį mokestį padaryti teisingesniu, o iš kitos pusės padidinti iždo pajamas nutarė žemę suklasifikuoti, surūšiuoti. Tam tikslui jau yra išleistas įstatymas ir pradėti prirengiamieji darbai. Nebus rūšiuojama žemė, kuri randasi po bažnyčiomis, kapinėmis ir geležinkeliais, taip pat ir miestų žemė. Pagal žemės išdirbimo rūšis bus dalinama į kategorijas, o pagal dirvos derlingumo į klases. Numatoma yra sudaryti 6 žemės išdirbimo kategorijos, kurios dalinsis į klases.

I — žemė ariama, daržai ir sodai. Ši kategorija dalinasi į 6 klases:

1) ariama žemė *geriausia*, kuri turi daug augalinio maisto elementų, lengvai dirbama taip, kad galimas yra gilus arimas, gerai praleidžia vandenį, bet užtektinai drėgna, vidutinės kultūros sąlygose duoda geriausį derlių kilniausių augalų (pav. kviečių).

2) žemė *labai gera* — panaši į I klasę, bet dirva mažiau praleidžia vandenį, mažiau patogi išdirbimui, tinka daržovėms.

3) dirva *gera* — panaši į II klasę, tačiau yra tinkama mažesniam augalų kiekiui.

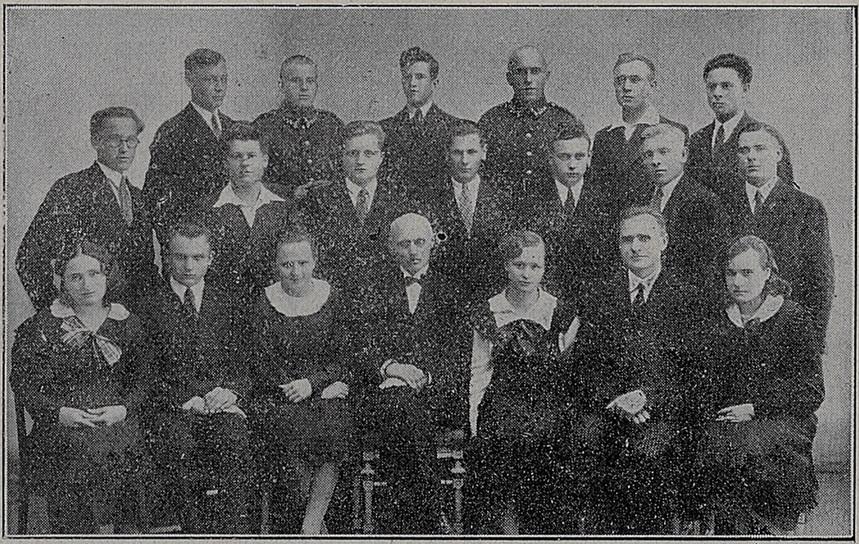
4) žemė *vidutiniška*. Dirva gera, bet be išdirbimo kultūros gali apvilti.

5) žemė *menka*. Dirva nederlinga, nedaug galima augalų sėjimui pasirinkti.

6) žemė *menkiausia* — derlius labai menkas ir tai netikras.

Taigi į šias klasės dirva bus suskirstyta ir pagal šias klases bus nustatytas mokestis. Bus apskaičiuota kiek kiekvienos kategorijos ir klasės žemė duoda gryno pelno ir todėl mokestis bus proporcingas pelnui.

II žemės kategoriją subaro *pievos*. Jos dirva, kaip ir dirbamos žemės skirstoma į klases.

Praėjusių m. Vytauto Didž. Gim. 8 klacės mokiniai su direktorium p. M. Šikšniu ir klasės auklėtoju p. B. Untuliu. Makslo metų gale bemaž visi jų išlaikė brandos egzaminus ir gavo atestatus.

1) pievos *geriausios* — kasmet galima piauti 3 žolės, lengvai praleidžia vandenį, prieinamos, lygios, kuriose galima vartoti pievų piovimo mašinos, duoda į metus 1 ha—60 centnarų kilniausių žolių.

2) pievos *labai geros* — duoda į metus 2 žoles; blogose atmosferos sąlygose vandens stovis žemokas arba aukštokas. nupiovus 1 ha galima gauti 40 q šieno.

3) pieva *gera* — piaunama 2 žolės į metus, tačiau randasi žolės menkesnės rūšies.

4) pieva *vidutiniška*—žolė piaunama kartą į metus, 1 ha duoda — 10 centnarų.

5) pieva menka — bloga žolė, nelygi, perdaug drėgna.

6) pieva *menkiausia* — teikia labai menką derlių, randasi daug piktžolių, kartais nuodingų.

III kategorija — ganyklos, padalinta į 6 klases.

1) ganyklos *geriausios* — turinčios pakankamai drėgmės, ganymo laikas turi būti ne mažesnis negu 5 mėnesiai, dirva prieinama, augalai geri, 1 ha gali išmaitinti 3—4 karves viso ganymo laikotarpio metu.

2) ganyklos *labai geros* — mažesnis dirvos derlius, dregnesnė, 1 ha gali išmaitinti 3 karves be pridedamo maitinimo.

3) ganyklos *geros* — lygios, prieinamos, tačiau apaugusios menkesnėmis žolėmis, gali išmaitinti 1 ha 2 — 3 karves per visą ganymo laikotarpį.

4) ganyklos *vidutinės*, kurioms reikalingos yra melioracijos, 1 ha išmaitina 1 — 2 karvės, randasi jau krūmokšnių ir akmenų.

5) ganyklos *menkos* — galima išmaitinti tik 1 karvę, turint 1 ha tokių ganyklų.

6) ganyklos *menkiausios* — kuriose 1 karvė 1 ha negali rasti sau maisto.

IV kategorija—dirva po atvirais ir uždarytais vandenimis. Suskirstyta į 6 klases. Klasės suskirstytos taip pat, kaip ir I kategorijoj.

V kategorija — *miškų žemė*, kuri dalinasi į 3 klases.

1) žemė padengta ąžuolais ir kitais geros rūšies augalais. Dirva—juodžemis arba molinė.

2) žemė, neišskaičiuota nei I nei II klasėj.

3) dirva, kurioj auga menkos rūšies ir menko prieauglio medžiai.

VI kategoriją, kuri nesidalina į klasės sudaro: netinkami išdirbimui smėliai, pelkės, vandens, kuriuose negalima yra žuvininkystė ir pan. Ši kategorija visai paliuosuota nuo mokesčių.

Jeigu taip suskirstytuose žemės rūšyse būtų pravestos melioracijos, tai klasifikacija nebus keičiama, reiškia dirvos pagerinimas nepadidins mokesčių. Šiai klasifikacijai pravesti prie apskričių yra sudarytos klasifikacinės komisijos, kurios pirmininku yra iždinės įstaigos viršininkas, o nariais Žemės Ūkio ir Finansų Ministerijų, o taip pat Žemės Ūkio Rūmų atstovai. Nuo šios komisijos nutarimo galima apeliuoti į Vaivadijos klasifikacinę komisiją. Tie rūšiavimo darbai užtrūks porą metų, po to bus nustatytas kiekvienos kategorijos ir klasės grynas metinis pelnas, kuriuo remiantis bus apskaičiuota mokesčių didumas.

Taip, jog ūkininkai turi stengtis, kad žemė būtų surūšiuota tinkamai ir teisingai, turi prižiūrėti ir tikrinti komisijų darbus, o tuomet bus mokestis pakenčiamesnis.

Alfas.

Kiekviena prarasta valanda jaunystėje yra nauja nelaimės proga ateityje.

Napoleonas.

*

SODŽIAUS MENO PARODA.

Niūrūs buvo pirmieji pokariniai metai mūsų krašte. Sodžius ir miestas gyveno kas sau. Ypač sodžiuje buvo juntamas alkis lietuviško dvasiško peno.

Jaunimas ilgą laiką ėjo pats vienas savuoju keliu palaidai. Buvo įvairaus jaunimo. Vieni žengė traukdami lietuvišką dainą tėvų pramintų tradiciniu keliu, kiti klydo siauraisiais šuntakiais, nešdami smilkalų žiupsnį svetimiesiems dievams, treti gi skendo įvairiaus nupuolimo tvankiose kudrose.

Šlyjantis jaunimas reikėjo gelbėti, ištiesti jam brolišką ranką ir nukreipti jis į kūrybinį lietuviškąjį darbą. Šiuo klausimu rimtai susirūpinta. Tada ir gimė mintis įkūrti tautiškai-katalikišką draugiją, kuri pa-

Šio būrelio mūsų veikėjų sumanymu ir pastangomis buvo surengta birželio mėn. Vilniuje didelė, graži ir reikšminga lietuvių sodžiaus meno paroda. Antroj eilėj sėdi šio didelio darbo vairuotai su Liet. Šv. Kazimiero D-jos Moterų skyriaus pirmininke p. Z. Stašiene viduryje.

rūpintų peno dvasiniai išalkusiam, besiblaškančiam, naujų kelių beieškančiam jaunimui ir vestų jį tiesuoju keliu į tautos ramovę. Taip įsikūrė Lietuvių Šv. Kazimiero jaunimui auklėti ir globoti draugija.

Išganinga tautos globėjo vėliava po poros metų suplevėsavo daugelyje Vilnijos sodžių, glausdama prie savęs lietuvišką jaunimą.

Atrodo, kad šios draugijos rytas buvo dar tik vakar ar užvakar, bet tikrumoje ji susilaukė garbingo pirmojo kryželio, ji šiemet švenčia dešimties metų gyvavimo sukaktuves.

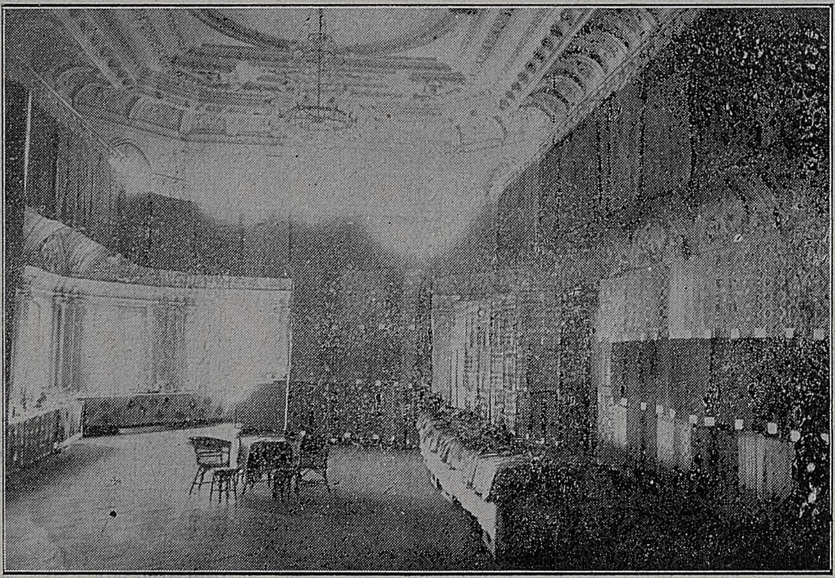
Stropiosios mūsų moterys, susibūrusios prie šios draugijos moterų skyriaus, norėdamos paminėti šios draugijos jubiliejų, nusprendė suruošti liaudies meno parodą. Savo nusprenpimą su dideliu pasisekimų įvykdė.

Paroda, kaip jau žinome, įvyko birželio mėn. 10 — 25 d. vienoje gražiausių Vilniuje, Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje ir gretimose klasėse.

Parodos sumanytoja, organizatorė ir vyriausia jos vykdytoja buvo p. Z. Stašienė, Liet Šv. Kazimiero Draugijos Moterų Skyriaus pirmininkė. Mestai jos minčiai pritarė visa visuomenė, o realiu darbu prisidėjo liaudies mokytojai, skaityklų vedėjai ir kiti Vilniaus krašto švietėjai. Taip pat daug prisidėjo prie šios parodos rengimo dalis mūsų studentų, kurie sunkiausiu (egzamenų) jiems metu, sugebėjo padirbėti ištisas naktis ir po keletą ar keliolika valandų į dieną.

Parodą lankyti galima buvo kasdien nuo 10 — 6 v. p.p. Parodoje buvo budėtojai, kurie teikdavo reikalingų nurodymų ir paaiškinimų.

Lankytojų kasdien buvo šimtai įvairių luomų ir profesijų, netruko jų net iš užsienių. Visi išeidavo patenkinti, sužavėti. Žodžiu, paroda praėjo su didžiausiu pasisekimu.

Viena sodžiaus meno parodos salių. Eksponatų gausumas ir skoningas jų išdestymas traukte traukė žiūrovo akį.

— Paroda, kaip paroda, galvoja ne vienas, kam čia apie ją daug kalbėti ar rašyti.

Tikrumoje yra kitaip. Ši paroda turi ypatingos reikšmės, o ypač mums lietuviams, nes iš jos galime daug ko pasimokinti ir todėl pravartu padaryti nors trumpų išvadų.

Visų pirma ši paroda, kaipo liaudies meno išdirbinių paroda, buvo viena didžiausių ir įdomiausių Vilniuje pokariniais laikais.

Tiesa, mėgino panašias parodas surengti ir kitų tautybių žmonės, bet jos buvo tiek nuvykusios ir menkos, kad sunku ir lyginti su pastaraja.

Šioji paroda buvo ne vieno kokio nors valsčiaus ar apskričio, bet

viso Vilniaus ir Suvalkijos krašto, iš ko galima buvo sudaryti ištisą, kokių nors audinių ar mezginių, vienetą su visa jo vystymosi istorija.

Šią liaudies meno parodą sudarė įvairių rūšių liaudies išdirbiniai, kaip kad audiniai, mezginiai, nėriniai, medžio išdirbiniai, molio lipdyniai, žemės ūkio ir namų ruošos įrankiai, muzikos instrumentai, vaikų kūriniai ir kiti įdomūs dalykai, bet daugiausia buvo audinių: kilimų, lovatiesių, rankšluoščių ir staltiesių. Tie audiniai kaip tik davė progos, kad ir tolimam svetimšaliui pažinti lietuvio talentą, meniškąjį jo vystymąsį ir kurybinės dvasios tobulėjimo raidą.

Jei kas ir nežinojo mūsų tautos meno praeities, lengvai galėjo bent svarbiausius jos etapus pastebėti, kad ir šioje liaudies meno parodoje. Toji mūsų tautos meno istorija išrašyta mikliomis lietuvaitės rankomis gražiuose audiniuose.

Štai ant vienos sienos kabo keletas bultų audinių: rankšluoščių, staltiesių ir kitų. Vieno jų raštai vaizduoja bėgančios upės bangas, kito—

Dar vienas gražus sodžiaus meno parodos kampelis prie rankšluoščių piramidės dvi lietuvaitės budėtojos.

ramaus ežero paviršiuj sukeltus bangų ratus, trečio — tylų, slepiningą, miglotą, ankstyvą rytą.

Tai seniausi ir brangiausi lietuviški raštai, jie vaizduoja tuos laikus ir kilę tais laikais, kada lietuvis gyveno švelniosios gamtos prieglobsty, paupiuose, paežerėse, kada dar nebuvo nei kelio, nei sodžiaus nei miesto. Bet laikas keitė lietuvio gyvenimo aplinkybes, jis išmoko arti, akėti, augalus auginti. Atvaizdavo lietuvaitė ir tą laikotarpį savo audiniuose vadinamais akėčių ir grėblio raštais, kokių parodoje matėme gana daug iš įvairių vietų.

Lietuvis, bedirbdamas savo laukus, turėjo išvesti rubežius, skirti juos nuo kaimynų, turėjo savo laukus ginti nuo priešu, kovoti, laimeti.

Kaip gi vaizduoja lietuvaitė savo raštuose šiuos laikus? Šį laikotarpį vaizduojančių audinių parodoje matėme daugiausia, tai visi raštai vadinami rutuliniai, skrituliniai ir kvadratai. Šiuos laikus vaizduoja ir spalvomis. Raudona spalva reiškia žiaurius karus, kraujo liejimą, gaisrus, juoda—pralaimėtas kovas, žalia—laimėtas.

Vėlesnieji laikai atnešė didelę bažnyčios įtaką visam mūsų gyvenimui. Kad taip buvo, patvirtina ir audiniai įvairiais religinių motyvų, kaip tarės, kryžių ir net statulėlių raštais.

Šiuos mūsų XX amžiaus laikus charakterizuoja dvi aiškios žymės: nationalizmas ir krizis.[1]

Sugeba lietuvaitė savo audiniuose atvaizduoti ir šiuos laikus. Savąjį tautiškumų vaizduoja jinai tautiniais ženklais: Gedimino stulpais, dviskersiniais kryžiais, tautinėmis spalvomis ir net himno žodžiais. Pasaulinį gi krizį ir sunkius lietuvio kovos del savosios kultūros, del gimtojo žodžio mokykloje ir bažnyčioje laikus vaizduoja lietuvaitė kontrastiniais kryžiais, didžiuliais ašarų rutuliais, kreivais takeliais ir nulinkusiomis medžių šakutėmis.

Šis audinių raštų vystymasis rodo, kad mūsų seselių kuriamas menas nestovi vietoje, o eina su gyvenimu, kad mūsų tautiečiai, gyveną nors ir tolimos provincijos už kampiuose plaukia su gyvenimo tekme, neiškreipdami savosios kūrybos iš protėvių vėžių.

Matome, kad ir dažnos mūsų padangėje audros ir šiurkščios jų bangos nepalaužė kūrybinės mūsų tautiečių dvasios, kad atsparūs esame svetimybėms, ištvermingi dvasinėse kovose ir turime todėl vilčių jas laimėti.

Ši paroda taip pat paakino, kad ieškodami naujų kūrybai motyvų, suklystame ir ne visada mokame atskirti svetimybes ir tuomi krypstame nuo kūrybinio kelio.

Šioje srityje darome dvi pagrindines klaidas ir tautines nuodemes: 1) pradedame bėgti toliau nuo senųjų raštų, 2) imdami naujus motivus per maža turime kritiškumo. Neklausiam ar tai savas, ar svetimas motyvas ar raštas.

Į šią antrą klaidą daugiausia įveda mus miestiečiai, gamindami fabrikuose įvairių raštų, reginių, piešinių.

Juk ne visa gražu, kas yra iš miesto. Daugiau mieste yra šlykštumo, sugedimo ir puvenų, negu sodžiuj.

Pasidėjus kokį nors miesto kilimą, kilimėlį, kunigišką kapą ar ornatų nukopijuoti nuo jo raštą ir išausti, nedidelis tai daiktas ir visai bevertis. Tame rašto vogime nebus nei kūrybos, nei meno.

Mergaitės be to dar privalėtų atsiminti, kad ne šilkuose ne medvilnėse glūdi audinio grožis, bet linuose, kanapėse vilnose ir jų suderinimuose. Todėl privalome vengti pirkimų, o gaminti viską namie, netgi namie dažyti žolėmis, šaknimis ar žievėmis. Tik tokie raštai ir audiniai buvo vertinami, noriai perkami ir tik tokie bus noriau priimami į ateinančią parodą.

Bendrai tenka pasakyti, kad šioje parodoje mergaitės nepasiekiamai viršijo vyrus savo išdirbiniais. Tiesa, netrūko vyrų gražių ir išdirbinių, kaip pav.: smutkelių, tabokinių, vyčių, smuikų, gitarų, armonikų, pipkių, bet skaičiumi neprilygo moterims. Tad vyrams palieka išlyginti tas apsileidimas bent nešiojant mergaičių išdirbinius, ypač kaklaraiščius ir juostas, vietoj odinių diržų ir pirktinių kaklaraiščių.

Kas gi šioje parodoje buvo gražiausio, įdomiausio? — klausia vienas kitą.

Parodoje visi senieji raštai buvo labai gražūs ir nė vienas nepralenkia kito.

Kas ištikro buvo vertingiausia meno ir kūrybos atžvilgiu, įvertins speciali komisija, kuri jau daug padarė šioje srityje ir žada neužilgo paskelbti vertinimų davinius.

Iš naujesniojo tipo raštų daugeliui lankytojų patiko išaustas ant rankšluoščio tautos himnas. Šio audinio kūrėja ir savininkė yra Agota Bernatavičiūtė (Varėnos valsč.).

Iš drožinių po dailininko Daugelevičiaus, visiems patiko p. Juozo Paluševičiaus (Švenčionių valsč.) išdirbiniai. Iš plokščiųjų drožinių berods visus pralenkė A. Baguševičius (Rimšės valsč.).

Žodžiu, vieniems patiko šie, kitiems anie dalykai. Noriai buvo perkami visi eksponatai, liko neparduoti tik tie, kurių kainos buvo per aukštos.

Atrodo, kad ir rengėjai ir lankytojai yra nuomonės, jog neužilgo reikėtų surengti kitą parodą ir tuomi dar kartą įrodyti, kad tie gražūs audiniai, mezginiai ir kiti meno kūriniai, kuriuos savinasi svetimieji ir giriasi jais kaipo savais, yra ne jų, bet Vilniaus krašto lietuviškojo jaunimo, kuris per pirmąjį dešimtimetį surado tikrąjį lietuviškąjį kelią ir juo žygiuoja, siekdamas geresnio rytojaus sau ir savajai tautai.

A Rimšaitis.

VI. DIEMEDYS.

Valio, dalgele!

Pasipustę žvangų dalgį,
mes pripiausim šieno daugel.
— Ei! valio, valio, dalgele!
Virs kiekvieną giedrą rytą
pradalgiai ant vienas kito.
— Ei! valio, valio, dalgele!
Mergužėlė lauknešėlių
neš mums ankstų rytmetėlį.
— Ei! valio, valio, dalgele!
Prakaitas per skruosta ritas,
pradalgys jau išvarytas.
— Ei! valio dalio, dalgele!
Pasipustę žvangų dalgį,
mes pripiausim šieno daugel.
— Ei! valio, valio, palgele

DVARŲ LIEKANOSE.

Apie Padvarės kaimą įvairū įvairiai pasakoja. Tačiau su senesniųjų pasakojimais negalima prasilenkti. O žilgalvių senelių sodžiuje netrūksta. Vieni jų apdovanoję jaunesniuosius skaitlingais padavimais ir skambančiomis dainomis, jau nukeliavo į amžino atilsio vietą Asavos kapinynan, kiti dar ir šiandieną lazdutė pasiramsčiodami porina vietos tarme savo anūkams garsiąją senovę. Daugeliui jų jau ir žodžių pritrūkę, tad tik galvomis belinguoja, kaip galingieji girių ąžuolai savo viršūnėmis, jausdami netolimus kirtėjo žingsnius ir piūklo žvangėjimą.

Vienas tokių senelių Adomas, senai palydėjęs amžinan gyveniman savo ištikimąją Jevutę, sūnus ir dukteris, gyvena prišlijęs prie anūkų, nekantriai skaito greitai, it sriaunios upės vandenys bėgančius metus ir laukia, kada jo amžius bus 100. Jis daug gyvenęs, daug girdėjęs, daug matęs. Tolimasai Sibiras su savo šalčiais kabojo jo viršugalvyje. Stebisi padvariečiai, kad Adomas taip ilgaig yvena. Seniausias visoj parapijoj. Kur ten! Daugelis kalba, už jį senesnio nėsą net pasaulyje. Dar ir šiandieną kartkartėmis, kad išvaro pievoje pradalgį, net akį veria: tarsi jaunos bet įgudusios audėjos grakščiomis rankytėmis išausta berneliui dovanom juosta.

O Andriukonių Julė! Juk ir ji save skaito tik penketu metų jaunesne už Žemaitukų Adomą. Kaimo jaunimas juos abu nori net į poras suvesti, bet Julė nesutinka turėti už save senesnį vyrą; sako, jai pakaksią jaunų dar su vos praskalusia barzda ir ūsais vaikinų, kam, girdi, trijomis vaikščiojanti obelis.

Adomas piršėjų tauzijimams palinguoją savo balta galva ir tiek.

Kelių dešimtų gyvanamųjų trobų užkampiuose yra ir daugiau žilogalvių senelių, bet jų visų tarpe tarsi žvaigždė ir mėnulis Andriukonytė ir Žemaitukas.

* * *

Šventadienio vakaras.

Jaunimas susirinkęs prie skaityklos kalbasi, juokauja ir dainuoja.

Vaikai skaityklos kieme žaidžia „barzdą“.

Julė ir Adomas sėdi ant apversto ties šuliniu lovio. Linguoja galvomis. Šnekučiuojasi vos girdimai, it dvi pavargusios bitės.

Per jaunimo būrį prabėga kuždėsio garsai.

— Adomuti, papasakok mums ką nors iš praeities metų, pasigirsta kažkurios merginų plonas balselis.

— Matai, vaikuti, mielai paporinčiau, bet liežuvis jau nebeslidus.

— Palaukite, įsikiša į kalbą skaityklos vedėja panelė Onytė, atnešiu seneliui giros.

Taria ir dingsta tarpduryje.

Adomas jau nekažkaip primatydamas sučiopsi, sužibina akis ir jau besirengia ką tai tarti... Išbėga panelė Onytė. Įdėda jam rankon stiklinę. Ir lygiai kaip pirmiau šypsodamosi taria:

— Išgerkite.

Adomas pakelia stiklinę prie lūpų ir lėtai — gurkšnys po gurkšnio — ištraukia ar tai girą ar savadarbį alų. Nubraukia rankove pamirkytą ūsą, kilsteria nuo lovio ir virpančiu, bet stipriu balsu padėkoja panelei Onytei už gėralą.

Atsikosėjo.

Na, ir pradėjo porinti.

Kai jis dar pusberniu nešiojo sukilėliams prie Dubičių maistą ir žinias apie priešą. Kaip besislapstydamas imdavęs meškerę, kad suklaidintų rusų kareivius, būk meškeriojąs. Kaip surakintą jo tėvą kažkur išvežė. Akys jam žibėjo liūdėsio ašara, o galugerklyje graužė, it pasiutęs šuo, kartėlis, kurio nei išspiauti, nei nuryti nepajėgė. Gerokai valandai praslinkus nutilo. Visi klausėsi ir laukė, gal Adomutis dar ką nors pasakys...

* * *

Tarp tvorų sumirgėjo žalios studentų kepuraitės.

Suskambėjo dviračių skambučiai.

Visų dėmesys ir akys nukrypo į kitą pusę.

Vai linksma, gera Lietuvos laukuose, kai piovėjėliai, eilėn sustoję užtraukia dainą, ką dangun skrieja ir neša džiaugsmą lietuvio artojo, kad rugių pėdais laukus nuklojo...

Iš abiejų pusių pasipylė:

— Labas vakaras! Labas vakaras!

Du dviračiu sustojo kieme.

Du studentu pasisveikino su panele skaityklos vedėja, su visu kaimo jaunimu, seniais ir vaikais.

Vienas atvykusių prabilo:

— Ot, gal kas tamstų moka daug dainų ir pasakų? Mums svarbu jos užrašyti ir išspausdinti, o jau išspausdintas paskleisti po visą pasaulį, kad visi ir visur žinotų, jog ir mūsų tauta savąja kūryba kitų tautų tarpe užima jai priklausomą vietą, lygią su pirmosiomis, o už kaikurias net aukštesnę ir garbingesnę. Visi gerai suprantame, kad liaudies kūryba yra visakiariopų kūrybų vainikas, kad tiktai viena liaudis leidžia išbujoti sveikai tautai, kad tik liaudis neišsemiamų turtų šaltinis...

Nutilo.

Visi atidžiai klausėsi.

Bet maža kas jo žodžius tinkamai suprato.

O įvertino gal tik viena panelė Onytė.

— Gal jaunimas mums ką nors padainuotų, prabilo kalbėjusio draugas.

Čia pasisuko panelė Onytė:

— Dainuokit gi ką nors ponams. Jie iš toli pas jus atkeliavo, net iš Vilniaus.

Jaunimas susispaudė.

Pasižvalgė.

Ir suskambėjo:

„Sudrengs drengi drengužėlė,
sutems tamsi naktužėlė:
kur aš nukeliausiu,
nakvynėlę gausiu...

Ir dainavo ilgai.

Ir kartojo dainos aidą platieji miškai.

Gale sodžiaus pasigirdo armoniko griežiama „Ant kalno karklai siūbavo" melodija.

Ir žaksėdamas instrumentu muzikantas sukosi kieme.

— Į skaityklą! Šokti!—Pradėjo kai kas šaukti.

— Ne. Geriau tegul šiandieną skyrius padaro susirinkimą. Svečiai ką nors pakalbės.

Panelės vedėjos paklausė visi. Tučtuojau sugužėjo į skaityklą. Vienas studentų pasiliko kieme su vaikučiais, antras nuėjo į susirinkimą, kuris buvo įdomiausias kada nors buvusių.

Kieme vaikai ėjo darželių, dainavo daineles, kurių juos panelė skaityklos vedėja išmokė. Jie savo „koncertą" pradėjo ir baigė dainele „Lėk, sakalėli". Ypatingai pasižymėjo mažytė 8 metų solistė — Marytė Akstinaitė, kuriai studentas davė daugiausia saldainių. Kiti vaikai, jai pavydėdami, net balsu šaukė:

— Ponuli, o kodėl mums maža?

— Kai mokėsite taip gražiai dainuoti, tai ir jūs gausite daugiau už ją, paaiškino vaikučiams studentas.

* * *

Nakties prieblanda išskirstė visus po šiaudines pastoges.

Po kelių dienų du studentu paliko Padvarės sodžių. Daug įspūdžių ir medžiagos išsiveže juodu iš ten į tolimą Vilnių... Padvariečiai juos ilgai minėjo.

A. Lapaitis.

Tėvynės meilė yra pirmoji kulturingo žmogaus dorybė.

Napoleonas.

VL. DIEMEDYS

Daina apie rusvąjį vanagą.

1.

Iš ąžuolo aukštos viršūnės, iš drėvės
pakilo vanagas rusvas į platųjį erdvyną.
Sparnai pagavo vėją. Aštriuosius iškėtė nagus. Akys smailios.
Paliko žmoną. Vaikučius. Paliko šeimyną.

Karalius vienas jis tarp žemės ir tarp debesyno.
Jo viena nežavi lakštingalos saldi giesmė.
Giesmė nei jo, nei žmonos, nei vaikų nemaitina.
Kalena snapą. Raito nagus. Ir žiūri, kas dedasi miške

Pamatė. Krito. Iš karvelių būrio
plunksnų pakilo debesys.
Šušvilpė vėjas. Ir štai jis —
— karalius — savo grobį turi.

2.

Kaip žaibas ankstyvą pavasario metą,
beskirstydamas oro bangas,
pakyla į aukštį. Ąžuolą pamato.
Pamato žmoną. Pamato vaikus.

Pažvelgia į tekantį kraują karvelio.
Į tuos jau negyvus lašus.
Jam niekis, kad kuosos, kad žvirbliai jį veja.
— Jis lekia didingas. Jis lekia drąsus.

3.

Sparnų savųjų vėju visus pavaišina.
Prašvilpia pro ąžuolo — galiūno šakas,
Sparnais apglėbia lizdą. Apglėbia šeimyna.
Vaišina karveliena žmoną. Vaišina vaikus.

Nuslopinus alkį šeimyna suminga.
Tik vanagas rusvasai mėto žaibus akimis.
Jisai nenurimsta. Nesotus dar vis.
Nes jo geiduliai, kaip jisai galingi.

Limpamosios ligos.

Kiekvienas žmogus siekia ir stengiasi kuo ilgiau išgyventi. Visiems žinoma, kad ilgo gyvenimo pagrindu yra sveikata, o jo priešu įvairios ligos ir nenormalus gyvenimas.

Yra ligų, kurios ateina nelaukiamos, nuo kurių sunku ir apsiginti, bet nemaža yra ligų, kurių lengvai galime išvengti, jei tik prisilaikysime tam tikrų higienos dėsnių.

Labai pavojingos žmogaus sveikatai yra limpamosios ligos, ypač vasaros metu, kada jos turi daugybę įvairių platintojų, išnešiotojų.

Limpamosios ligos plinta bakterijų arba mikrobų pagalba. Bakterijos yra tai labai maži gyvulėliai, matomi vien pro mikroskopą. Bakterijos prilimpa prie dulkių, o paskui su jomis pakyla į orą. Bakterijos, kaip ir visi gyvi padarai, auga, veisiasi, daugėja ir nyksta. Daugelis bakterijų labai sparčiai veisiasi patekę į žmogaus kūną, kitos gi bakterijos gali gyventi ir veistis vandenyje, maisto medžiagoje, žemėje ir įvairiose nešvarumuose. Iš ten dažnai patenka į sveiko žmogaus kūną. Kaikuriomis ligomis, kaip pav. choliera, vidurių šiltine apserga žmonės begerdami nevirintą vandenį, nes tų ligų bakterijos gyvena vandenyje. Pas mus labai yra paplitę džiovos bakterijos ir pati liga, todėl kiek nuodugniau susipažinkim su ja.

Džiovos bakterijos patenka į žmogaus organizmą su dulkėmis arba su smulkutėmis džiovininko seilių dalelytėmis, kurias ligonis ištaško kalbėdamas ar kosėdamas.

Be to, šia liga apsikrečia gerdami nevirintą, džiova sergančių karvių pieną arba valgydami džiova sirgusių gyvulių mėsą.

Džiova mėgsta gyventi ten, kur yra daugiau skurdo vargo ir nešvarumų. Džiova yra baisi liga, nes nuo jos miršta septinta dalis žmonijos.

Žmogus pradedąs sirgti džiova, ima kosėti, truputį karščiuoti, negaluoti. Spėja įvairias ligas, pagaliau, dažniausia pavėluotai, įsitikina, kad tai džiova. Žmogus, sergąs džiova, prie darbo greit nuvargsta, vaikščiodamas dūsta, naktimis ir vakarais muša ligonį prakaitas ir pagaliau pradeda rodytis spiaudaluose kraujo žymės.

Jei žmogus iš prigimties turi stiprų kūną ir jei liga nepertoli nuėjo, gali dar pagyti. Svarbiausios priemonės džiovai gydyti yra šios: visada reikia būti tyram ore ir giliai kvėpuoti, būti visai ramiam, nepersiimti nei dideliais, nei mažais dalykais ar nuotykiais, maitintis geru ir sveiku maistu, susilaikyti nuo labai sunkių kūno ar proto darbų.

Norint išsisaugoti džiovos, reikia negyventi su džiovininkais, ypač vengti tokių ligonių, kurie nešvariai laikosi pav. spiaudo ant grindų, vartoja tuos pačius indus valgyti ir gerti. Bet būna ir priešingai. Pasitaiko žmonių, kurie gyvena visą amžių su džiovininkais ir patys ta liga nesuserga.

Žmogus savo kūne turi daug kovotojų su bakterijomis. Nemaža žūva bakterijų nuo maistą virškinamųjų sulčių, daug jų sunaikina baltieji kraujo rutuliukai.

Limpamomis ligomis dažniau apserga silpnos sveikatos žmonės ir tie, kurie geria įvairius svaiginamuosius gėralus.

Turime žinoti, kad įvairus svaigalai naikina baltuosius kraujo rutuliukus, kurie, kaip tik reikalingi kovai su įvairiomis bakterijomis.

Žmogus, apsikrėtęs limpamaja liga, ne tuoj suserga. Praeina kaikada gerokai laiko, kol kūne privysta bakterijų ir jų pagamintų nuodų. Ligos metu baltieji kraujo rutuliukai kovoja su bakterijomis. Žmogaus likimas priklauso nuo tos kovos. Jei nugali baltieji kraujo rutuliukai, žmogus pasveiksta, jei bakterijos — miršta.

Limpamosiomis ligomis žmogus, paprastai serga tik kartą, nes sirgusio žmogaus kraujuje lieka tam tikrų nuodų, kurie naikina tos ligos bakterijas.

Limpamasias ligas išnešioja įvairūs vabždžiai ir gyviai. Pavyzdžiui *musės* gali apkrėsti džiova, trachoma, raupais, chalierą, vidurių šiltine ir kitomis ligomis. Utėlės — beriamąja šiltine, maru. Blusos—vidurių šiltine, blakės—įvairiomis ligomis. Skruzdėlės išnešioja šiltinę, drugio ligą ir įvairias odos ligas. Taip pat nemaža ligų išnešioja prusokai, uodai, erkės, drabužinės utėlės, pagaliau ir pinigai.

Dabar žinodami limpamųjų ligų priežastis ir jų plitimo būdą, pasistenkime nuo jų apsisaugoti. Daug kas sako, girdi, kad turėčiau pinigų, galėčiau prieiti prie daktaro, tai ir būčiau sveikas. Dalinai tiesa, bet atminkim, kad pas gydytoją eina jau ligonis, o mes turime rūpintis, kad neapsirgtume.

Kas gi daryti?

Visų pirma privalome kuo švariausiai gyventi. Turime vengti blusų, musių, utelių ir kitų kenksmingų gyvių. Todėl, kad tu gyvių nebūtų, visų pirma turime kovoti su dulkėmis kambariuose. Kambarys reikia šluoti šlapia ar bent drėgna šluota ar šepečių, prieš šluojant, asloje pabarstyti drėgnų drožlių. Nors kartą į savaitę plauti grindis ir bent porą kartų į metus plauti ar baltinti sienas.

Statant namus, reikia statyti taip, kad langai būtų į pietus, kad į kambarius patektų daug saulės, spindulių. Kur neįeina saulės spinduliai, ten privalo lankytis daktaras — sako italų priežodis. Kambariai reikia dažnai vėdinti, laikyti atidarius langus ar duris. Daug sveikiau miegoti, kad ir šaltesniam kambaryje, bet tyram ore.

Ypatingai turime žiūrėti švaros, nes kur švaru daug geriau ir smagiau gyventi.

Lankant ligonis irgi turime prisilaikyti tam tikrų taisyklių. Atėjus pas ligoni, ypač kada nežinom kuo serga, negalima su juo sveikintis, tuo labiau bučiuotis, ką labai dažnai daro moterys. Negalima liesti jo rūbai ar kokie nors daiktai, negalima valgyti jo valgis. Esant pas ligonį, reikia kvėpuoti nosimi, o ne gerkle. Kvėpuodami gerkle įtraukiame į plaučius daugybę dulkių ir jose esančias bakterijas. Grįžus nuo ligonio patartina su muilu nusiprausti rankas ir veidą, o šaltu vandeniu išplauti burną.

Kovodami su limpamosiomis ligomis, turime kovoti ir su jų platintojais įvairiais gyviais, pirmoje eilėje su musėmis. Dar pavasarį turime išvešti visokius šiukšlynus kuo toliau nuo namų, nes musės daugiausia deda kiaušinius į šiukšlynus, kur po 10 dienų išsirita naujos musės.

Reikia saugotis, kad musės nepatektų į kambarius, kur verdama valgiai. Valgomuosius daiktus reikia laikyti uždarius, kad musės neapkrėstų bakterijomis.

Blusos ir pačios išnyks, jei kas savaitė mainysime potalines, plausime grindis, mainysime bent kas mėnuo šiaudus ir neleisime kambarin šunų.

Blakes galime išnaikinti tik karštu vandeniu, arba žibalu ir terpentinu.

Prusokus lengvai galime išnaikinti buraksu arba virintu vandeniu. Šie įvairūs gyviai netik užkrečia įvairiomis ligomis, bet dargi trukdo žmogui ramiai pailsėti po sunkių vasaros darbų. Žmogus be poilsio kitą dieną jau menkesnis darbininkas, todėl visais būdais privalome kovoti su tais gyviais ir nugalėti juos, nes kitaip jie nugalės mus, apkrėsdami limpamosiomis ligomis.

Ligos, kaip žinome, naikina sveikatą ir be laiko varo į kapus.

Kiekvienas žmogus, o ypač jaunimas turi būti sveikas, stiprus ir atsparus įvairioms ligoms, nes tik sveikiame kūne — sveika dvasia.

Gydyt.

Stovyklavom ir keliavom!

Galinga vasaros banga prisiartino. Džiaugsmo bangomis sutvaksėjo visų širdys. Kiekvienas su šypsena sveikina keleivės vasaros žingsnius, jos malonumus ir vylius.

Vasara atnešė daug dovanų ir netikėtumų. Miesto žmonės, mokiniai, studentai po sunkaus mokslo metų darbo apleidžia triukšmingą, dulkėtą miestą ir vyksta į sodžių pasilsėti, daugiau ateinantiems metams jėgų įsigyti.

Skautai, būdami gamtos graugai, sulaukę vasaros atostogų, vyksta į stovyklas, kur visas, metų bėgyje įgytas, teoretinės žinias mėgina pritaikinti praktikoje.

Kai kam atrodo, kad stovykla yra poilsio, pasilinksminimo ar tinginiavimo vieta. Taip mano tik tie, kurie nebuvo stovykloje ir nežino skautiško gyvenimo papročių.

Tik įsivaizdinkime sau mišką, kuriame stovi eilės namukų—palapinių. Aplink juos gražiai žaliuojančios gėlės, toliau plėvėsuojanti trispalvė ar skautiška vėliava, ąžuolinių lapų vainiku papuoštas kryžius, Gedimino pilis, skautiškais ženklais papuoštas stalas, o šiaip visur aplink tvarka, švarumas.

Argi maža reikia įdėti darbo tokiam susitvarkymui. Be to skautai stovykloje turi ir šiaip daug darbo

Keliasi skautai 6 val., tuojau prausiasi, maudosi, gimnastikuojasi, paskui bendrai visa draugovė maldžiasi ir tik dabar pusryčiauja pačių pasigamintus pusryčius. Dienos darbas pradedamas 8 val, ryto vėliavos pakėlimu, kur giedamas tautos himnas ir primenamas skautiškas šūkis: „Būdėk“ t. y. būk visada ir viskam pasiruošęs.

Vėliavą pakėlus, skautai atlieka įvairius darbus ir pratimus skiltyse ar draugovėje: mokosi signalizavimo, topografijos, kraštotyros, mokosi dainuoti, teikia pagalba artimiesiems, jei ji yra reikalinga.

Skautai daug kam patarnauja, padeda, kad taip yra, nemanau šioje vietoje aiškinti ir įrodinėti, priminsiu tik vieną dalykėlį, būtent: šiemet per Sekminių šventes Kalvarijoje ir mieste suteikta virš 400 patarnavimų maldininkams. Tai rodo skautų vedamos užrašų knygutės.

Kalbant apie stovyklą, reikia pasakyti, kad ji yra vienu įdomiausių skautiško gyvenimo momentų. Stovykla yra visų skautiškų darbų, tradicijų ir papročių vainikas: laužai, aliarmai, mankštos, varžytinės del

pirmenybių ne tik lavina jaunuolių kūną, bet ir dvasiai duoda daug sveiko peno.

Sekmadieniais suliepsnoja didžiuliai bendri laužai. Laužas primena skautams žilos senovės romuvą, su jos amžina ugnim ir kriviais, stiprina skautuose taurų karžygiškumą ir pasišventimą.

Tinkamai sudegintas laužas palieka jaunuolio sieloje jaudinantį įspūdį, atlikdamas reikšmingą auklėjimo dalį stovykloje.

Laužų programos pasižiūrėti prisirenka nemaža žmonių iš miestelių ir artimesniųjų sodžių. Įdomios dainos, vaidinimai, pasikalbėjimai patraukia daug žmonių, kurie iki vidurnakčio mielai pasilieka prie laužo.

Lietuvių skautų Gedimino draugovė Valakumpės miškuose stovyklauna. Kiek džiaugsmo skautų stovykloj, tik tas težino, kas buvo skautas ir stovyklavo.

Šiemet lietuvių draugovei nepavyko įgyvendenti numatytas ir per visus metus suruoštas planas, kadangi negauta leidimo vykti ir surengti stovyklą ten, kur norėta, bet liepta stovyklauti Valakumpės miške kartu su lenku draugovėmis. Stovykla buvo numatyta surengti prie Kaltinėnų ežero 15 dienų, o kitą dalį mėnesio būtų keliavę, klajoję po Švenčionių kraštą, bet lenkų skautų vadovybė kitaip įvertino mūsų draugovę.

Šiais metais stovyklavo 24 skautai, susiskirstę į tris skiltis: Genių, Sakalų ir Elnių, o daugelis del svarbių priežaščių negalėjo dalyvauti. Šioj stovykloj atlikta visa eilė svarbių dalykų. Surengta egzaminai į III-jį laipsnį, pasiruošta II-jam laipsniui, įsigyta skautiškų įvairių specialybių ir t. t. Buvo daug kreipiama dėmesio į patį stovyklos sutvarkymą ir vedimą, kad ateinantiems metams galėtų gauti aukštesnį laipsnį, katagoriją. Tai įvertina specijali komisija ir stovyklų vizitatoriai.

Po stovyklos Valakumpės miške, kuri tęsėsi 10 dienų, skautai aplankė Vilniaus kraštą, pasiekdami net Naručio ežerą ir grįžo Vilniun. Bendrai imant šių metų stovykla atnešė draugovei daug naudos, o skautams daug malonumų ir patyrimo.

Kovas.

Naujoj tėvynėj.

Jau šešios savaitės kai Rapolas Platūnas kirto Brazilijos mišką. Saulės spindulių sukepintas, suprakaitavęs, išvargęs kirto ir kirto milžinus medžius, kurie gal jau nuo pasaulio sutvėrimo nematė žmogaus, o išaugo ir išsišakojo taip, jog atrodė, kad jokia jėga jų nugalėti nebegalės.

— O Jezau — vaitojo retkarčiais Rapolas, bet tuoj susilaikydavo ir pridurdavo:

— Aimanuoti tai moterų dalykas, o aš juk vyras. Pats norėjau važiuoti į Ameriką, tartum į rojų, taigi dabar turiu dirbti, o ne aimanuoti". Bet taip kalbėjo tiktai vyriškas jo pasitikėjimas savimi, o tikrumoj jo širdis ir sąžinė kuždėjo ką kita. Tik vakare kietas po sunkaus dienos darbo miegas išliuosuodavo jį nuo šios kančios.

Įkalbėjo jam draugai, kad palikęs savo kraštą keliautų svetiman, kur gyvensiąs dideliuose mūriniuos namuose, kur nereikėsią vargti, nes ten bezdžionės už žmones dirbą, kad turėsią visko užtektinai: ir pinigų, ir valgio.

Pasiėmė žmoną, tris vaikus ir išvažiavo. O toji kelionė laive... Tęsėsi ji tris savaites ir tai buvo kančios savaitės. Žmonės sirgo ir mirė. Mirė kelionėje vienas ir Rapolo sūnus, kurio kūną jūrininkai įmetė į vandenį žuvims suėsti. Pats Rapolas pabalo, sublogo ir kelionėje nusilpo taip, kad paskiau jau neturėjo tiek jėgų dirbti, kaip kad dirbdavo seniau. Atvažiavęs dar ilgai laukė išeiviams pastatytuose barakuose, kol jam buvo paženklintas 20 margų miško gabalas. Rapolas manė, kad padės jam dirbti žmona, bet ir ją jūros liga taip iškankino, kad vos gyva beliko. Gerai, kad dar padėjo motinai valgį virti 10 metų dukrelė Marytė. Ji atnešdavo iš miško ir šakų, ir vandens, atrasdavo ten ir uogų. Kartais nubėgdavo ir prie dirbančio tėvelio, o tuomet debesuotam jo veide pasirodydavo kažkas panašaus į šypseną.

Mažąjį Antanuką kankino didieji uodai, kurie labai pamėgo jo minkštą kūnelį.

— Jį man uodai sukandžios — skundėsi Platūnienė.

— Motute, — tarė kartą Marytė—kada sugrįšime ten, kur uodų nėra, į mūsų grįtelę?

— Juk mes esame savo grįtelėj — paaiškino motina.

— Ten, ten, kur žiemą stogai sniegu apdengti — pridūrė dukrytė. Platūnienė nieko neatsakė. Tada dukrytė vel klausė:

— Motule, kodėl mes niekuomet neinam į bažnyčią?—Priminus bažnyčią, kurią Rapolienė lankė visą gyvenimą, kurioj buvo jos jungtuvės, kurioj pakrikštyti vaikai, moteris pravirko balsu.

— Tylėk, Maryte, — suriko — neminėk man to daugiau. Čia reikia mirti be kunigo, čia žmogų laidoja, kaip šunį",—ir prisiminė savo sūnų įmestą į jūrą.

— Prakeikta valanda — tarė ir nusišluostė ašaros, nes pamatė ateinantį savo vyrą. Ji nenorėjo savo vyrui skausmo didinti. Pripažino, kad vyras buvo kaltas, bet jai buvo gaila, nes jis ir taip labai kentėjo. Atvažiavus į Braziliją vyras kartodavo, kad jiems bus gerai, kad kas nori dirbti, tas visada gyventi galės, bet dabar gi viskas pasikeitė, net jo veide užgeso vilties spinduliai. Stovėjo vienas prieš prakeiktą mišką, su kuriuo pradėjo kovą ir ryžosi nugalėt, tačiau jautė, kad kasdien jis silpnėja, o miškas tebeošia vis dar galingas.

Tuo laiku prisiartino Rapolas. Buvo jis vienamarškinis, o marškiniai tartum iš vandens ištraukti. Prisiminė moteris tą stiprų vyrą, kokiu buvo Rapolas, gimtiniam krašte, kada apsivilkęs švariais marškiniais ir apsiavęs naujais batais kartu su ja eidavo į bažnyčią. Šis gi tik paveikslas ano.

Išaušo sekmadienis, Rapolas pasiėmęs kirvį išėjo į mišką.

— Dieve, — tyliai pratarė žmona — reikės jau ir Dievą pamiršti, lki šiol dar to nebūdavo.,,

Vilniaus lietuviai amatininkai Trakuose. Viršuj būrelis mūsų amatininkų prie Kęstučio pilies griūvėsių, apačioj keli musiškių laiveliai supasi tivuliuojaučio Trakų ežero bangose.

Vieną karštą dieną susirgo Marytė. Pradėjo ją krėsti drugys. Rapolo akyse pasirodė išgąstis:

— O gal geltonasis drugys. —Žinojo, kiek karštuose kraštuose ši liga renka sau aukų. Sudrebėjo, nes Marytė buvo jo pirmutinė duktė. O kad galėtų jis kirsti tą ligą, kaip kad kerta mišką, tai atsirastų pas jį dar dvigubai jėgų. Tokį vaiką atiduoti mirčiai? Bet kas daryti? Kur ieškoti pagalbos? Gydytojai už 20 mylių ir tai ar norėtų važiuoti mišku pas tolimą emigrantą.

Marytė buvo raudona, lyg bijūno žiedas.

— Mamyte — sušnabždėjo ji.

— Ko, vaikuti? — atsiliepė motina.

— Rūgštaus pieno.

— O kur aš gausiu, mano uogele, juk karvutės neturim.

Kitą dieną, kada vyras kirto mišką, atbėgo pas jį žmona ir sušuko:

— Gelbėkim savo dukrelę, juk ji mirs. Vyras atsistojo su kirviu ir lyg pamišęs suriko:

— Kaip aš ją gelbėsiu, 20 mylių pas gydytoją, jam juk reikia mokėti, o kur tu imsi pinigų!

— O Viešpatie, tai ko mes čia atvažiavom,—suvaitojo Platūnienė.

— Mirti — tarė Rapolas ir toliau pradėjo kirsti mišką.

Atėjo antras ligos etapas. Marytė pradėjo dar labiau drebėti karščiuoti.

— Motute, gelbėkit mane! – šaukė drebančios jos lūpos — duokit man sniego ar ledo gabalėlį. - Tuo tarpu, lyg tyčia nebuvo ne mažiausio vėjelio, o saulė negailestingai kepino.

Marytė sunkiai sualsavusi nutilo amžinai. Motina rėkė, alpo. Pagaliau, išliejusi skausmą, aprengė ją kiek galėdama gražiau, sudėjo jos rankutes ant krūtinėlės, atnešė iš miško gėlių, ir papuošė stingstantį dukrytės kūną. Aptvarkiusi nuėjo pranešti vyrui. Bet jam pranešimas jau buvo nereikalingas, nes tik pažiūrėjo į žmoną ir viską suprato.

— Tai ką, — tarė Rapolas — mirusius laidoja žemėsna, palaidosim ir ją, čia žemės netruks. Reikia tik karstą padaryti.

Ir vėl pradėjo kirsti didelį kelmą, iš kurio, matyt, norėjo daryti karstelį.

— Eik pamatuosi — liepė žmonai.

— Pamatuosi? Ką pamatuoti? — suklykė žmona.

Platūnas, netaręs nė žodžio, išsipiovė lazdą ir nuėjo į pirkią. Įėjo drąsiai, bet kada pamatė suliesėjusį ir nejudantį savo dukrelės kūnelį, neritmiškai suplakė Rapolo širdis, išmušė šaltas prakaitas ir krito apalpęs viduryje pirkutės.

* * *

Daug yra Brazilijoj žemės, bet nedaug jos reikėjo apipilti Marytės kūneliui. Abudu Platūnai sugrįžo palaidoję dukrytę namo, nieko vienas kitam netardami, nes jautė, jei kuris jų tik aštresnį žodį pakištų, tuoj kiltų barniai. Žmona apsigaubė skara, paėmė už rankos paskutinį vaiką. Antanuką ir tarė savo vyrui:

— Sudie, einu.

— Kur? — sušuko vyras.

— Einu pas savuosius, savo tėviškėn. Nueisiu, jei ne krisiu kelyje, bet neleisiu čia mirti paskutiniajam savo vaikui.

— Kvaile tu, — suryko vyras — tu badu numirsi. O kur pinigai už traukinį ir laivą užmokėti?

— Eisiu elgetaudama gal žmonės paskutinio vaiko pasigailės. —

— Juk visai jėgų neturi, kaip gi tų eisi? — priešinosi vyras.

— Vistiek eisiu, nes ir čia mirtis jau galanda savo dalgį.

— Tai eik, suk sau sprandą. Tegul tavo krauju pasimaitina plėšrieji žvėrys. Eik, prakeikta moteriške, aš ir pats... sugebėsiu... dirbti...

Atkakli moteriškė nepaklausė keiksmo ir sūnum vedina nužinksniavo šiaurės link. Kada jau pranyko keikiančiam ją vyrui iš akių,

kada aplink užviešpatavo tyla, pakėlė Rapolas rankas į viršų ir vos su laikydamas ašaras sušuko:

— Visi mane beviltį apleido, paliko, nors Tu, Aukiečiausis, neapleisk manęs, — ir pagriebęs kirvį nusiskubino į mišką. Atsistojo prie milžiniško medžio, kuris turėjo taip storą liemenį, kad dešimts vyrų, turbūt, nebegalėtų jo apimti, ir pradėjo jį kirsti.

— Tu kietas — sušnibždėja įširdęs — bet ir aš kietas.

Po kiek laiko širdis suminkštėjo. Pajuto lyg ilgėsį ir parbėgo namo. Metė į šalį kirvį ir nuėjo paskui žmoną. Paėjęs vos keletą varsnų, pastebėjo po krūmu gulintį kūną ir verkiantį vaiką.

Pribėgęs nutvėrė vaiką ant rankų ir atsiklaupė prie žmonos. Jinai nubudo.

-- Neimk vaiko,—prašė maldaudama, — aš su juo eisiu toliau, tik atsiguliau truputį pasilsėti. Paskutinis vaikas.

— Gana jau tų kalbų, nustok, juk ir aš nesu būdelis Buvau aš tau seniau geras, tik mūsų nelaimė išmokino mane pykti. Šis vaikas man irgi yra paskutinis. Nutariau ir aš grįžti namo, savo tėviškėn. Jau daugiau miško nebekirsiu...

Viena ranka paėmė Antanuką, antrą padavė žmonai. Ji atsirėmė vyro peties ir žiūrėjo mėlynomis akimis, tartum prašydama pasigailėjimo. Buvo karšta, it pirtyje, o kelias, lyg įdeginta skarda. Pamažu pradėjo keliauti. Priėję mišką pasilsėjo ir vėl leidosi toliau.

— Argi žinai, kur keliaunam, — pratarė Platūnienė.

—Einu vėl ieškoti darbo, nes turiu užsidirbti kelionei pinigų. Eisiu į miestą, iš ten išsiųsiu laišką tėvams, gal ir jie atsiųs bent kiek kelionei. Nenoriu daugiau čia gyventi. Grįšim į tėviškę, ten ieškosiu laimės, ir tikiu, kad ten ją vėl rasime.

Á.

GENIJAI.

Jeigu kas nors mus paklaustų, kas tai yra genijus, žmogus genijalus?—turėtume rimtai pagalvoti, kad davus tinkamą atsakymą. Kartu įsitikintume, kad tai nėra visai lengvas klausimas. Visai kas kita, jeigu būtum paklausti, kokius mes žinom genijus. Tuomet greitai išskaičiuotumem tuos, kurie glūdi mūsų atmintyje. Išvardintum tokias praeities asmenybes, kurios atliko didelius, paprastam žmogui neįveikiamus, darbus ar nepaprastus žygius.

Turime tačiau atminti, kad ne visi garsūs žmonės yra genijai. Daug jau buvo žmonių savo laiku garsių, bet dabar apie juos maža kas težino ir bemaž nieks nebemini. Tad, jei garbė nėra tas matas, kuriuo galima būtų genijai matuoti, turi būti kiti kokie nors ženklai, kurių pagalba galima būtų genijai pažinti. Mokslininkai tais klausimas jau įdomavosi ir priėjo tam tikrų išvadų.

Bendrai įsigalėjo tarp mokslininku nuomonė, kad genijus yra labai artimas pamišėliui. Ir čia glūdi dalis tiesos. Mokslininkų nuomone genijuje pasireiškia du elementai: inteligentiškumas ir psichopatija, kitais žodžiais tariant pamišimas. Jeigu mes, vokiečių mokslininko Kretšmerio

nuomone, išstumtum iš genijalaus žmogaus sielos tą psichopatijos veiksnį, tai liktų tik paprastas gabus žmogus. Tiesa, to „pamišimo" elemento neturi būti per daug, nes tuomet bus paprastas pamišėlis, o ne genijus. To veiksnio turi būti tiek, kad jis sugebėtų iššaukti tą dinamišką akstiną.

Tas fantastinis elementas taip paveikia, kad genijalus žmogus negali prisilaikyti normų, išsiveržia iš jų, dirba nenumatytais būdais, bet tas viskas, ką genijus daro, jungiasi su kriticizmu, inteligencija, charakteriu.

Genijų gyvenime turi didelę reikšmę erotinis veiksnys, kuris kartais prieina net prie kraštutinumo, iškrypimo. Genijalūs karo vadai dažnai esti sadistai (mėgstą žmones kankinti).

Genijus pasireiškia tik pas vyrus, o jei kartais atsiranda genijalios moterys, tai turi jos visus, kaip fizinius, taip ir dvasinius vyro privalumus. Paguosdami moteris galime pridurti, kad moterų genijus glūdi jų sūnuose.

Tuo kartais aiškinamas jaunavedžių noras, kad pirmas vaikas būtų sūnus. Glūdi čia, tiesa, nesąmoningas noras, kad šeimynoj būtų bent vienas kandidatas į genijus. Moteris todėl negali būti genijum, nes yra taip susijusi su praktišku gyvenimu, kai tuo tarpu vyrai daugiau laiko gali skirti abstrakčioms temoms. Yra visiems žinomas dėsnis, kad genijaus negalima išauklėti, bet turi jis gimti su genijaus privalumais.

Genijalus žmogus atsiranda tose šeimose, kurios jau atsiekė tam tikrą poaukštį kokioj nors srityj, pav. muzikoj, poezijoj ir t. t. Kada toj šeimoj atsiranda išsigimimo, dalinai psichopatijos veiksniai, tuomet gali toj šeimoj gimti genijus paveldėdamas savo giminės inteligenciją ir išsigimimo pradus.

Genijaus gyvenimas yra labai sunkus, yra tai žmogus, kuris niekuomet nepažins asmeninės laimės, nes jo mintys nenagrinėja kasdieninių klausimų, minia jo nesupranta. Genijus kenčia visą gyvenimą, naivus, dažnai net minios išjuoktas, nes nesugeba gyvenimo kliūčių nugalėti, gyvena valandos įspūdžiais.

Žmonės dažnai laiko jį pamišėliu, niekina, pakol ainija nenušluosto nuo jo užuomaršos dulkių ir nepradeda vertinti.

Nereikia aiškinti kokią reikšmę turi genijai žmonijos kultūrai. Genijai stumia žmoniją pirmyn. Biologinė genijaus vertė yra nedidelė. Dažniausiai jie esti ligoti, neišlaiko lygsvaros.

Kiek tai motinų supdamos savo vaikus linki, kad išaugtų genijais, o tuo tarpu nežino, jog linki, kad vaikas visą amžių būtų nelaimingas. Mokslininkų nuomone dabar yra daug nelaimių ir pavojų, kurios gali mūsų kultūrai ir genijui pakenkti.

Yra tai antplūdis necivilizuotų Azijos tautų. Turima čia reikalo su kinais, indais, dalinai ir japonais. Kitu pavojingu veiksniu yra jungimasis mišrių rasių.

Trečią pavojų matome dabartinėj moteryje, kuri visose gyvenimo srityse nori sulygti su vyru, o ypač paskutiniais laikais įvairiose sporto šakose.

Didžiausią betgi nelaimę numatoma gyvenimo mechanizacijoj, individualizmo sunykime. Kada nyksta individualybė, nyksta ir pažanga, žmonių masė neieško naujų formų, bet išlaiko senąsias.

Tokių veiksnių akyvaizdoj gali sunykti kultūra, žmonija gali grįžti atgal.

Tuo tarpu žmonijos dvasios tikslu yra judėjimas, pažanga, tobulėjimas,

Teisutis.

Drąsusis vadas.

Uogos sode baigė nokti. Anksti rytą, kada visi dar savo namuose saldžiai miegodavo, su didžiausiu triukšmu iš kažkur atlėkdavo pulkas žvirblių ir sutūpdavo ant tvoros. Linksmai čirškėdavo jie tarp savęs ir viena akimi vis žiūrėdavo, kame raudonuoja prinokusi uogelė. Pamatę raudonuojat vieną kitą uogą, tuoj nuo tvoros į krūmą, čiupt uogelę ir vėl atgal ant tvoros...

— Čirik — čirik, ot kokia raudona uogaitė'...

Kartą anksti rytą atlėkė žvirbliai sodan ir stebisi: stovi sode kažkokia baidyklė ant vienos kojos, rankos ilgiausios ir išplėstos, skrybelę ant galvos užsidėjęs ir žiūri... Baisu... Išsigando žvirbliai, užčirikavo visi kartu ir marš nuo tvoros į beržą, o paskui ant stogo. Užėmė visa beveik stogą ir laukia, kada tas keistas žmogus išeis iš sodo. Visi bijojo ir iš baimės drebėjo, tik vienas atsirado drąsesnis.

— Cirik — čirik, aš nieko nebijau.

Prišoko prie jo visų bailiausias žvirblis ir ėmė jį įtikinėti:

— Jeigu jis būtų žmogus su dviem kojom, tai aš jo nebijočiau. Bet šito, kuris čia stovi — tik viena koja...

— Baisu — sudejavo senė žvirblienė ir iš baimės jos visos plunksnelės pasišiaušė...

— Jeigu jis būtų žmogus su akimis, tai aš taip neišsigąsčiau — vėl įsikišo bailiausias, — bet šis, kuris čia sode stovi, visai neturi akių ir todėl negalime spręsti, katron pusėn jis žiūri...

— Baisu... — pakartojo visi žvirbliai...

Čia ant stogo aš nieko nebijau — tarė bailiausias ir visi žvirbliai ėmė garsiai juoktis iš drąsuolio.

— Bailiai, riktelėjo įsižeidęs drąsus žvirblelis. Pasipurtė ir nuskrido taip greitai, tartum jį kas būtų sviedęs nuo stogo.

— Tai baisu... — sudejavo vėl sena žvirblienė ir iš baimės uždengė akis...

Visų žvirblių apmirė širdys — vieniems iš išgąsčio kitiems iš džiaugsmo.

Pasilikę ant stogo žvirbliai vieni plūdo drąsųjį žvirblelį, kiti gynė ir gyrė jį, o treti nežinojo, ar peikti, ar girti, ir tylėjo. Tie kurie plūdo jį, neigė jo drąsų žygį:

— Sugaus jį tas vienakojis žmogus. Tiktai kvailiai gali to nesuprasti.

O tie, kurie gynė, taip teisino:

— Mus, žvirblius, visi laiko bailiais jeigu ta nuomonė būtų teisinga, neatsirastų mūsų tarpe tokių didvyrių, kaip šis, kuris nuskrido nuo stogo.

Tie, kurie visą laiką tylėjo, šitaip manė:

— Nei jis kvailas, nei jis didvyris...

Tuo tarpu drąsusis žvirblis atlėkęs nutūpė aukštai medyje ir žiūrėjo iš viršaus į to žmogaus plačiai išskėstas rankas, kurios buvo nukreiptos aviečių krūmų link, bet atrodė tartum sustingusios, nejudomos.

— Ei tu, žmogau! — drąsiai sučirikavo žvirblelis ir nuskrido į žemąsias beržo šakas. — Ar nemanai tu kartais, kad avietės vien tik dėl tavęs noksta?...

Žmogus stovįs ant vienos kojos nieko jam neatsakė ir nesijudino.

Drąsusis žvirblelis iš beržo šakų nulėkė ant takelio ir, pasišokinėdamas smėly, prisiartino prie jo.

Ei, tu, vienakoji! Žiūrėk, kaip aš tavęs nebijau...

Tai taręs drąsus žvirblis purptelėjo nutupė ant vienakojo skrybelės. Jo skrybelė pakrypo. Žvirblis purptelėjo ir skrisdamas nuskynė prinokusią avietę ir nulėkė su ja ant stogo.

— Čirik — čirik, ot kokia raudona uogaitė!...

Sukruto visi žvirbliai ant stogo; jis netik sveikas grįžo, bet dar ir uogelę atsinešė. Sujudo žvirbliai ir visi sučirikavo.

Tie, kurie neigė drąsųjį žvirblelį, sakė:

— Argi verta buvo dėl vienos uogelės statyti pavojun savo gyvybė?

Tie, kurie gynė drąsuolį, šnekučiavo:

Čebatorių sodžiaus artistų burelis, surengęs savo padangėje nemaža lietuviškų vakarų ir tuo būdu gražiai nusipelnę mūsų krašto šviesiai ateičiai.

— Žvirbliai niekuomet nebuvo bailiai.

O tie, kurie nei barė, nei gyrė klausinėjo:

Šita uogaitė, tur-būt, labai gardi?

Ir paprašė duoti paragauti...

— Valgykite, ragaukite.

Ir visi žvirbliai ėmė šokinėti apie uogelę, kiekvienas norėjo paragauti ir čirikavo, valydami snapukus.

— Iš tikrųjų, gardi uogelė...

— Gerbiamieji!... duokite ir man nors truputėlį paragauti — paprašė bailiausias ir, nustvėręs prarijo likučius.

— Visi supuolė ir sulesė tavo uogelę, o tamstai taip nieko ir nebeliko — su užuojauta tarė senė žvirblienė drąsiajam žvirbleliui ir giliai atsidususi pridėjo:

— Baisu, mane net šiurpas krato pamanius, kaip ten buvo...

Drąsusis žvirblelis pasistiepė ant savo plonučių kojelių ir metė paniekos žvilgsnį į visus susirinkusius.

— Vyrai, kas su manim? — paklausė jis.

— Visi — suriko vienu balsu žvirbliai.

Drąsusis nulėkė pats pirmas ir tiesiog nutūpė ant vienakojo plačiosios skrybelės. O visi kiti atlėkę sutūpė aukštai berže ir žiūrėjo ištolo. Staiga įvyko tikrai baisus ir šiurpulingas nuotykis. Nei iš šio, nei iš to nukrito, tartum akmuo iš dangaus, vanagas ir sugriebė savo stipriais nagais drąsųjį žvirblelį. Vanagas su savo laimikiu pasikėlė į padanges ir dingo toli už miško...

Nutilo visi žvirbliai iš išgąsčio. Sode pasidarė taip tyku, kad buvo girdėti, kaip šokinėja žiogeliai. pagalios senė žvirblienė, pertraukdama tylą, sudejavo: „Baisus dalykas“ ir ėmė verkti.

— Taip visada esti vadams — jau kiek atsipeikėjęs atsiliepė bailiausias ir niekas su juo nesiginčijo.

Skrybelė gulėja ant žemės. Vienakojis žmogus dabar buvo be galvos, o vietoje kaklo kyšojo paprasčiausia medinė lazda.

Ilgai žiūrėjo žvirbliai į sulaužytą baidyklę, įsitikinę, kad vienakojis žmogus dabar visai jiems nebepavojingas, nulėkė ir sutūpė į aviečių krūmus ėmė godžiai lesti prinokusias uogeles. Lesdami jie gyvai šnekučiavo apie šios dienos nuotykius ir visai nemėg'no įvertinti drąsiojo žvirblelio žygio.

— Kvailas. Jis visai šūkavo: „Čir—čirik, aš nieko nebijau“... ir nesulesė nė vienos prinokusios uogaitės.

— Aš visuomet sakiau, kad jis ne tiek drąsus, kiek kvailas... — kalbėjo bailiausias, lesdamas avietes — ir už tai jis dabar nubaustas...

— Baisu — šveplavo prilesusi sena žvirblienė...

Tiktai tie, kurie nei peikė, nei gyrė drąsiojo žvirblio, iš toliau „didvyriškai“ tylėjo ir lesė. Dabar jie dargi visai negalvojo apie tai, kad žuvęs žvirblelis buvo kvailas, ar drąsus...

— Dievas su juo. Tai ne mūsų dalykas — manė jie ir, kaip galėdami, stengėsi daugiau sulesti raudonųjų uogų...

Tik retas prisisotinusių žvirblių, suprato, kad drąsuolis draugas, garbingai žūdamas, jiems įrodė, kad ne kiekviena baidyklė pavojinga ir linguodami galvas su pagarba minėji draugo didvyrišką žygį.

Sulietuvino *V. Gricius.*

ABISINIJA.

Jau kuris laikas viso pasaulio spauda kasdien informuoja savo skaitytojus apie Abisinijos Italijos konflikto eigą, apie abiejų tų kraštų ruošą ginkluotam susirėmimui, apie kitų valstybių pastangas tą susirėmimą pašalinti.

Tolima, paslaptinga saulės išdegintoji Abisinija, šalis, kurioje krikščionių tikyba išpažįstama nuo 330 metų, bet vergija neišnaikinta net iki šiol, nežiūrint į Tautų Sąjungos pastangas ta kryptimi, nežiūrint ir neguso viešą pažadą ir, atrodo, tikrą norą tai padaryti. Šalis, kurioje yra nesuskaičiuojami žemės turtai, bet kuri teturi vieną vienintelį siaurąjį geležinkelį, einantį iš Džibuti į sostinę Adis-Abebą; šalis, turinti didžiulius plotus derlingos žemės, bet kurios gyventojai gyvena skurde; šalis, kurios plotuose auga bananai, finikai, cukraus nendrės, vynuogės, apelsinai, persikai, kava, tabakas, medvilnė ir kt., bet kiti plotai — didžiausios dykumos, kuriose sunku ne tik kariauti, bet ir keliauti: žinantieji sąlygas tvirtina, kad italų kariuomenei, jei teks jai kariauti, teks pakelti neįmanomus sunkumus, kurie žiauriau už bet kokį ginklą šluos nepratusius prie klimato ir sąlygų žmones.

Abisinija turi 450.000 ketv. klm. ploto su 10.000.000 gyventojų. Teritoriją sudaro grupė plokščiakalnių (nuo 7000 iki 10000 pėdų aukščio), išraižytų giliais slėniais. Klimatas nevienodas: žemumose karštas, aukštumose šaltas. Mineralinių turtų — geležies, anglies, vario, sieros, druskos — ištekliai milžiniški. Krašto gyventojai susidaro iš kelių semitiškos kilmės giminių, kalbančių atskiromis kalbomis. Tikyba krikščionių musulmonų ir žydų. Pramonė ir prekyba silpna. Politinė valstybės santvarka, nežiūrint dabartinio neguso pastangų ją moderninti, primena viduramžių feodališką santvarką.

Su Italija Abisinija susikerta ne pirmą kartą. Pažymėtinos stambesnės kovos nuo 1885 iki 1888 metų, Abisiniją valdant negusui Jonui IV, dėl Massovos uosto. Tada abisiniečiai karą prakišo ir Massovos uostas liko italams. Jonas IV mirė 1889 metais; po jo sostą pagrobė vienas iš kunigaiščių Menelikas. Kilo pilietinis karas, kuriuo pasinaudodami italai atkariavo iš Abisinijos didelius plotus ir privertė abisiniečius priimti Italijos protektoratą. Bet 1896 metais Menelikas italus sumušė, išsivadavo nuo protektorato ir atsiėmė dalį italų nukariautos žemės; vis dėlto italams tada buvo likęs Massovos uostas ir dideli teritorijos plotai.

Tai tik keli epizodai iš Abisinijos Italijos santykių iki praeito amžiaus pabaigos.

Kadaise Abisinija buvo didžiulė valstybė. Aukštutinio Žydrojo Nilo baseine, į pietus ir rytus nuo anglų Sudano esančios šalys, — dabartinė Abisinja, Nubija, Kordofanas, Darfuras, — sudarė senovėje didžiulę valstybę, tada vadintą Etiopija, VIII ir IX amžiuose prieš Kristų valdytą visos negusų dinastijos, kurie buvo pagrobę net Egiptą. Dabartinė Abisinija, kitų taip pat Etiopija vadinama, tai tik dalelė buvusios milžiniškos Etiopijos.

Abisiniečiai tvirtai įsitikinę, kad jų tautai pradžią davė Menelikas, karaliaus Saliamono ir Sabos karalienės sūnus. Jų rašė esanti gryna, etiopiška rašė ir juodukų, negrų, jie šalinasi: abisiniečiai nesą negrai, jie baltieji, tik saulės sudeginti.

Adis-Abeba — „Naujoji gėlelė", įsikūrė milžiniškame plote, nedaug mažesniame už Paryžių, eukaliptinio miško viduryje, 2300—2500 metrų aukštumoje. Iki Meneliko Abisinijos sostinė buvo En-To-To, 3 kilometrų aukštumoje. Meneliko laikais iš En-To-To sostinę perkėlta į Adis-Abebą. Sostinė turi apie 60.000 gyventojų.

Čia viso krašto kultūrinio gyvenimo centras. Provincijoje mokyklų mažai. Stambiausios, misionierių laikomos mokyklos sukoncentruotos sostinėje ir jas baigęs jaunimas, neguso pastangomis ir net jo asmeniškomis lėšomis keliauja į Europos sostines, o vyriausiai į Aleksandriją išeiti vidurinį ir aukštąjį mokslą. Tuos savo inteligentijos auklėjimo reikalus labai rūpestingai tvarko švietimo ministeris Blaten-Geta-Sale-Sedalu.

Amarai, t. y. „valdančioji giminė", tikrieji etiopai, visada pranašesni už kitas Abisinijos gimines ir tauteles, pažengė toli pirmyn. Už sostinės sienų tai tikri „gamtos sūnūs", su savaimais papročiaiš — įstatymais, dažnai be jokių žmonėms paprastų rūbų.

Iki šiol nėra jokių rašytų įstatymų. Visos bylos svarstomos trečiųjų teismo. Reikia, kad teisėją pasirinktų abi besibylinėjančios pusės. Tegu bus tas teisėjas nors elgeta, bet doras, sąžiningas, vyriausias iš senių — „šmargle". Dar ir dabar galima sutikti po du retežiais sukaltus žmones: skolintojas ir skolininkas. Greitas teismas tokias bylas išsprendžia taip: tu skundies, kad jis tau negrąžina skolos. Nusprendžiu: prijungsime tavo skolininką prie tavęs, kad tu galėtum nė akimirksniui nuo savęs neatleisti, kol atidirbs paskolintąją sumą Toks sprendimas, sako, priverčia abi puses labai greit geruoju susitarti. Taip dedasi net sostinėje. O toliau, septyniose provincijose, kurias valdo „rasai", t. y. valdovai, galima matyti nepaprastų papročių.

Gallasų giminė gyvena daugiausia kalnuose, versdamiesi arklių auginimu ir, kaip guragai, žemdirbyste. Dykumose gyvena bastūnai — somaliečiai, donakaliai, aisai ir kt. Jų yra ne tik musulmonų, bet ir stabmeldžių.

Vyraujančioji religija — koptų, daugiausiai etiopų išpažįstama. Nežiūrint kultūrų ir religijų skirtumų bei priklausomybės įvairiems rasams, visos giminės, valdovų valdovui ištikimos ir labai karingos.

*

Štai kokiame krašte, baobabų, finikų palmių ir bananų pavėsyje, saulės spindulių deginamose dykumose, energiškas negus-negesti stengiasi sujungti vienybėn išsklaidytas gimines civilizacijos pagrindais ir apsaugoti savo valstybę nuo pasikėsinimų iš šalies.

Šalis neturtinga, bet neturtinga laikinai. Tarpusaviai karai iždą ištuštino. Dar nepradėti eksploatuoti žemės turtai: geležis, švinas, varis, siera, druska ir anglis žada gerovę tik ateityje. Armija nesuvienyta, silpnai apginkluota. Kariuomenėje galima rasti prancūziškų, vokiškų, itališką šautuvų, net senoviškų rusiškų „berdankų". Šautuvas labai brangus ir garbingas. Juos nešioja kardo vietoje aukšti valdininkai ir generolai. Tik dalis armijos kariškai aprengta. Visi kiti kareiviai ir vietiniai gyventojai — baltomis kelnėmis, palaidinuke — marškiniais, ir ant viršaus — šamma, balto audeklo pala, kaip paklodė.

Štai kokia Abisinija ketina susiremti su galinga šių dienų Italija ir narsiai ginti savo laisvę, kurią nuo priešistorinių laikų išsaugojo.

B. P.

J. ČEKAUSKAS

Vasaros naktį.

Užmigo žmonės, nuovarge skendę.
Gamta nutilo. Suvirpo stygos
Ir liejos tonai skausmuos pribrendę,
Skrido padangėn, kur erdvės lygios.
Ir mano šieloj aidėjo tonai,
Ji džiaugės laime gamtos, ne savo,
Kai užkerėti naktužės monai
Snaudžiančią gamtą miegan liuliavo..
Melsva berybė žvaigždėm dabinta
Spindi ir mirga lyg žiburėliais.
Amžių gražybė! Niekad niekinta.
Nors nyksta uolos, mainosi gėlės.
Žiedai laukuose žemyn nusvyrę
Laimingi supės į nakties rūką.
Tik man Aukščiausias džiaugtis neškyrė.
Nejaugi džiaugsmo žemėj pritrūko?...

Nesusipratimai su vitaminais.

(*Feljetonas*)

Andriejus Vailokas iš Šuneliškių, sugrįžęs ir kermošiaus, įstumė vežimą į kluoną ir atžingsniavo pirkion. Vaikai, kaip maži ožiukai, net kojomis trepsi, nesulaukdami tėvo: lauktuvės jiems rūpi. Andriejus vienam riestainį, kitam saldainį, trečiam kiškio pyrago, o žmonai sako šitaip:

— Tau, Magdalena, atvežiau fikil-mikil, paskui, gausi; duok dabar kuo greičiausia šiltų kopūstų su vitaminais, nes valgyt labai noriu.

Magdalena suprato, ką reiškia šilti kopūstai, taip pat suprato, kad vyras valgyt nori, bet apie vitaminus pirmą kart užgirdo. Sustojo, kaip stulpas ir styri, nežino iš kur tų vitaminų gavus.

Andriejus įleido ranką kišenėn ir ištraukė kalendorių.

— Žiūrėk, — sako, — kas parašyta. Va šičia riebiomis raidėmis: „Valgyk kuo daugiausia vitaminų!“

Toliau ėmė jai aiškinti, kad yra vitaminai „A“, vitaminai „B“ ir vitaminai „C“. Vienam valgy yra daugiau tokių vitaminų, kitame-kitokių. Liesiems reikia kuo daugiausia vitaminų „A“, nutukusiems—„B“; moterims—„C“, vyrams—„D“, o vaikams—„E“.

— Gerai, — sako atsipeikėjusi Magdalena — iškur gi žinai, kad yra valgyje vitaminai ir kad vieni „A“, kiti „B“, treti „C“.

— Matai šitaip, — aiškino Andriejus. — Aš pats nedaug težinau, bet aš klausau mokytų žmonių. Jie sako, kad yra, tai ir turi būti. Jeigu duonoj vitaminų nebūtų, tai ir mokyčiausias nebūtų jų radęs, o kadangi rado tai reiškia jie yra. Ateis laikas, kad ir mes vitaminus matysime. Dabar reikia tikėti. Mokytas sako, kad bus saulės užtemimas tą ir tą dieną, tai ir būna; sako bus žemės drebėjimas, ir būna; kai pasako, kada kiaulių kainos pakils, taip ir pakyla. Ar ne tiesa?

Kol Magdalena pripylė riebių karštų kopūstų, Andriejus ją visiškai įtikino. Statydama bliūdą ant stalo neabejojo, kad bliūdas net knibžda nuo kopustinių vitaminų.

Andriejaus apetitas dar labiau pakilo, kai pamatė kopūstėlius su vitaminais. Taukų lašai plaukioja paviršium, kaip karoliai, net seilę varo. Pirštu pakreipė vieną ūsą kairėn kitą dešinėn, išsižiojo, atvežė pilną šaukštą ir taip sriubterėjo, kad net sušvilpė kopūstai ir pranyko. Bet tuoj Andriejus pastatė akis ir lyg suakmenėjo. Tik ašaros iš akių pasipylė, o pats išraudo, kaip vėžys. Niekad nesitikėjo, kad negaruodami kopūstai galėtų būti tokie karšti. Nuo to laiko nebeturėjo pasitikėjimo nei savo Magdalena, nei kopūstais, kad ir kiek būtų juose vitaminų.

Po dviejų mėnesių ištiko Andriejų nelaimė — vėl susilaukė krikštynų. Jau ketvirta duktė.

— Prapuoliau tokiais laikais, — pamanė Andriejus.—Bet nieko nepadarysi. Reikia iškelti krikštynas žmoniškai, kad ir koks krizas.

Papiovė meitelį, prisipirko baltosios ir dar įsakė kaimynui Jurgiui Meškučiui parvežti miltų pyragams. Pats prieš pat krikštynas nubėgo į miestelį baltos duonos ieškoti.

Jo geras pažįstamas žydelis Šmuila pirma supirkinėjo autus ir kitus skarmalus, bevažinėdamas po kaimus, o dabar įsitaisė kepyklą. Ant durų ištolo pamatė iškabą: „Geriausia duona su vitaminais — Šmuila Libermanas". Šmuila sutiko jį kaip geriausią bičiulį, vos nepabučiavo. Atsvėrė kelis kepalus, sukrovė į maišą ir išleido kuo mandagiausiai.

Krikštynų dieną priburbėjo daugybė prašytų ir neprašytų svečių. Prašyti svečiai gavo atsisėsti už stalo, o neprašyti turėjo stovėti prie durų. Kai jau svečiai buvo pasistiprinę, Andriejus atsistojo ir ėmė kalbėti:

— Gerbiamieji, dovanokite, kad pas mane dabar išeina truputį ne taip, kaip turėtų būti. Mat, sunkūs laikai, krizas, o be to, va, jau ketvirta duktė. Tikra bėda. Taigi, dovanokite, o kūmą prašau piauti viską, kas guli ant stalo ir visiems dalyti. Ypatingai gardi balta duona, nes ji su vitaminais. Pats Šmuila šitaip iškepė.

Kūmas, paėmęs peilį, perpiovė viršutinę kepalo plutą perlaužė jį ir pastyro, lyg liežuvį nukandęs.

— Andriejau, eik šičia,—tarė, — pažiūrėk, gal šitai tavo vitaminas.

Andriejus pribėgo ir kiti pakilo nuo stalo pažiūrėti, kas tie vitaminai. Kepalėlio pačiam viduryj įkeptas aiškiausias tarakonas ir akys blizga. Bet niekas nedrįso prieš Šmuilą prasižioti, nes visi žinojo, kad vitaminai dabar madoj, o Šmuilos duona su vitaminais.

Tik Magdalena, išvesta tuo iš kantrybės, ėmė pulti vyrą.

— Ar aš nesakiau, kad nereikia pas žydą pirkti. Kodėl mes, moterys, kai susivarganizavom, tai nė viena pas žydą neperkam. O jūs, vyrai, ar varganizuoti ar ne—vis kelmai. Ot ir pamatėm savo akimis vitaminą. Apsijuokinai prieš visą svietą.

— Nusiramink, Magdute, — teisinosi Andriejus. — Vitaminas geras dalykas, kol jo nematai ir kai jis gerai išvirtas. Gerai daro mokyti žmonės, kad jų nerodo prastiems, kitaip nebūtų naudos nei mums nei jiems. Šmuila kvailas, kad paliko čielą ir su akimis. Svečiai ne kiaulės, viską būtų suvalgę. Ko čia burnotis.

Nors vitaminai buvo madoj, bet Šmuilos vitaminas visiems svečiams burnas užrįšo—niekas nė kąsnelio nenurijo, nors Vailokai nešikštėjo raginimų. *Bailutis.*

ŽINIOS

IŠ NEPR. LIETUVOS.

— Liepos mėn. 12 d. suėjo 15 metų, kai Maskvoje buvo pasirašyta taikos sutartis tarp Lietuvos ir Sovietų Rusijos. Sulig tos sutarties Sovietų Rusija pripažino Lietuvą nepriklausoma valstybe jos etnografinėse sienose su sostine Vilniuje.

Šios sukaktuvės buvo paminėtos Maskvoj ir Kaune. Ta proga pasakyta vienur ir kitur politinės kalbos, aptarta santykių palaikymo tarp tų dviejų valstybių reikšmė ir numatyta tolimesnis bendradarbiavimas ir draugingumas.

— Rugpiūčio mėn. 11 — 17 d. Kaune rengiamas viso pasaulio lietuvių kongresas. Bemaž iš visų pasaulio kraštų, kur tik yra lietuvių kolonijos, atvažiuoja atstovai. Kongreso metų bus skaitoma visų sričių paskaitos ir surengta visa eilė pramogų: kariuomenės paradas, sporto šventė, spaudos ir meno paroda, koncertas ir kita. Be to numatoma visa eilė ekskursijų po Lietuvą ir kiti įvairumai.

— Liepos pradžioje Kaune įvyko Baltijos valstybių miestų atstovų suvažiavimas, kur apsvarstyta bendri reikalai ir aplankyta ta pačia proga daug Lietuvos vietų.

— Bemaž tuo pat metu Kaune įvyko Baltijos Valstybių Agronomų konferencija, kurioje dalyvavo 165 agr. Šioje konferencijoje aptarta svarbūs bendri žemės ūkio reikalai.

— Biržuose liepos 14 d. buvo sušauktas Lietuvos Kooperacijos Kongresas. Šis kongresas pasižymėjo dalyvių skaitlingumu, jame dalyvavo net 5.000 kooperatninkų. Iš to matosi, kad kooperacija Nepr. Lietuvoje jau giliai įleido šaknis.

— Per pirmąjį šių metų pusmetį iš Lietuvos išvežta į užsienį įvairių prėkių už 74.714.000 litų, o įvežta už 61.441.000 lit. Tokiu būdu pelnyta 13 mil. litų.

— Liepos mėn. viduryje Londone buvo suruošta liaudies šokių šventė. Šioje šokių šventėje dalyvavo net 16 tautų šokėjai.

Buvo nuvykę ir iš Lietuvos 5 šokėjų poros; mūsų šokėjai pasižymėjo savųjų šokių gražumu, ypač buvo mėgiamas šokis „Blazdingėlė". Lietuviai dar šoko virš programos, kaipo geriausia šokėjų grupė.

— Šiemet sukanka 75 metai amžiaus žinomam mūsų tautos žadintojui, rašytojui, poetui ir kritikui pralotui A. Dambrauskui - Jakštui. Lietuvos visuomenė rengiasi šias sukaktuves iškilmingai paminėti.

— Klaipėdos uoste vis didėja laivų judėjimas. Per šių metų pirmąjį pusmetį į uostą įplaukė 600 užsienio laivų.

— Šiemet Nepr. Lietuvoje surengta visa eilė kongresų ir suvažiavimų.

Liepos mėnesio pradžioje Klaipėdoje buvo surengta Klaipėdos krašto ir Žemaitijos tautinio jaunimo sąskridis, kuriame dalyvavo apie 7.000 jaunimo. Į sąskridį buvo atvykęs min. pirmininkas J. Tubelis, švietimo ministeris prof. Tonkūnas ir susisiekimo ministeris inž. Stanišauskas.

Liepos mėn. 20 — 21 d. įvyko katalikiškos ateitininkų organizacijos kongresas Telšiuose.

Kongreso metu skaityta visa eilė paskaitų, surengta iškilmingos eisenos, sporto paradai, literatūros vakarai ir kiti įdomūs kultūriniai pasirodymai. Be to dar surengta ekskursija po Žemaitiją ir Lietuvos pajūrį. Kongrese dalyvavo keletas vyskupų.

IŠ LENKIJOS.

— Š. m. liepos mėn. pirmomis dienomis Lenkijos užsienių renkalų ministeris Bekas lankėsi Berlyne ir tarėsi su Vokietijos ministeriais, o tarp kito ir su Vokietijos faktinuoju valdovu Hitleriu. Ta proga lenkų ir vokiečių spauda daug rašė apie draugingus abiejų valstybių santykius. Apie ką ministeris Bekas tarėsi su vokiečių vyriausybe, aiškiai nebuvo paskelbta. Iš vėlesnių įvykių Gdanske ir atskritai tarptautiniuose santykiuose atrodo, kad ministerio Beko apsilankymas Berlyne jokių apčiuopiamų vaisių nedavė, tai buvo tik mandagus vizitas.

— Nuo kurio laiko tarp Lenkijos ir Gdansko žymiai pablogėjo ekonominiai santykiai. Gdansko Senatas, tur būt ne be Berlyno žinios, suvaržė valiutų išvežimą. Vėliau Lenkijos finansų ministeris paskelbė parėdymą, kad už visas prekes, vežamas iš Gdansko į Lenkiją, reikia mokėti muitas Lenkijos pusėje. Gdansko muitų direkcija šitame Lenkijos finansų ministerio parėdyme įžiūrėjo politinius sumetimus ir iš karto prie jo neprisitaikė. Dėlto Lenkijos generalinis komisaras Gdanske įteikė notą, kurioje primine, kad Gdansko muitų direkcija turinti prisitaikyti prie Lenkijos finansų ministerio parėdymo. Dabar vedamas tuo reikalu derybos ir Gdanskas truputį nusileido. Reikia pažymėti, kad prieš minėtą Lenkijos finansų ministerio parėdymą pasisakė beveik visa Vokietijos spauda, užstodama Gdanską. Lenkijos spauda taip pat gyvai svarsto prasidėjusi konfliktą ir pareiškia, kad jei Gdanskas ir toliau spirsis, tai lenkų pirkliai gabenamas iš kitur prekes veš per Gdynę.

— Liepos mėn. 15 dieną buvo paskelbtas Lenkijos Prezidento dekretas apie seimo ir senato rinkimus, kurie bus rugsėjo 8 d., o to paties mėnesio 20 dieną vyriausias rinkimų komisaras paskelbs kas bus išrinktas į seimą.

Rinkimai į senatą bus padaryti rugsėjo 15 dieną, o to paties mėn. 20 dieną oficialiai bus paskelbta, kas išrinktas į senatą. Be to, rūgsėjo 27 dieną Lenkijos Prezidentas paskirs dalį sanatorių savo nuožiūra.

Beveik visos opozicinės lenkų partijos šiuose seimo ir senato rinkimuose atsisakė dalyvauti. O iš tautinių mažumų, tai pasisakė aiškiai tik ukrainai, kurių dalis partijų nutarė dalyvauti rinkimuose. Ketina dar dalyvauti žydai ir rusai. Gudai ir lietuviai spaudos žinomis, nedalyvausią.

— Lenkijos finansų ministerijos parėdymu nuo šio laiko panaikinti du priedai prie žemės mokesčio po 10%. Tuo būdu žemės (gruntowy) mokestis bus sumažintas 20%.

Be to, rašoma, kad norima sumažinti savivaldybių (podatek samorządowy) mokestį.

IŠ MŪSŲ PADANGĖS.

Šklėriai, Gardino apskr. Vienodą ir pilką mūsų gyvenimą paįvairino netikėti svečiai. Liepos 11 d. atkeliavo į mūsų sodžių apie 30 svečių. Buvo tai studentės ir studentai. Apsinakvojo pas Vincą Karaciejų. Vakare susirinko svečių pažiūrėti viso sodžiaus jaunimas, seni ir maži. Keleiviai pavakarieniavę papasakojo apie savo kelionę ir labai gražiai padainavo. Vakare įvyko skyriaus susirinkimas, kur studentai paskaitė įdomių paskaitų ir padeklamavo.

Kitą dieną, anksti vėl susirinko jaunimas; kartu visi padainavo ir nusifotografavo Išvykstančius svečius palydėjom porą kilometrų. Sklėrių jaunimas labai dėkingas studentams, kad neaplenkė jų ir laukia, kada vėl atvyks taip malonūs svečiai.

Vietinis.

Švenčionys. Birželio 22 d. Švenčionių parapijos lietuviai vaikai priėmė pirmą šv. komuniją. Vaikus, kurių buvo arti 150, pirmajai išpažinčiai paruošė p-lė E. Tunkūnaitė. Tą iškilmingą dieną buvo atlaikytos mišios ir pamokslas. Po pamaldų buvo suruošta „Ryto" salėj vaikams arbatėlė, kurion malonėjo atsilankyti kun. dekanas Gailiušas, dr. Rymas ir kiti veikėjai.

Ši iškilminga diena vaikams paliko neišdildomą atmintį.

Rugpiūčio mėn. 4 dieną Studentų Dramos Kuopelė surengė Švenčionyse didelį vakarą. Buvo vaidinta M. Šauleniškio „Pilėnų Kunigaikštis". Vaidinimas davė progos Švenčionių visuomenei įsitikinti, kad Studentų Dramos Kuopelė sugeba surengti tikrų meniškų kultūrinių pramogų ir gana sunkiose provincijos sąlygose.

Švenčioniškiai skaitlingai pasinaudojo studentų vakaru, nes nemaža „Ryto" draugijos salė buvo pilnutėlė. Po vaidinimo gražiai pažaista.

Įvertindamos jaunų artistų gražų žygį „Ryto" Draugija ir Mokytojų Sajunga surengė jiems kuklią arbatėlę, per kurią bendrai pasidžiaugta mūsų teatro užuomazga.

Tą pačią dieną Švenčionių dekanas kun. Gailiušas minėjo 25 metų kunigavimo sukaktuves.

Milž.

Miežionys, Melagėnų valsč. Šio sodžiaus jaunimas nutarė ant senų kapų pastatyti kryžių-paminklą $6^1/_2$ metrų aukščio. Darbą jau įpusėjo. Liepos 6 dieną atvyko iš Melagėnų policininkas Rudakauskas ir sulaikė darbą.

Kryžiaus statytojams p. Adolpui Žemaičiui ir p. Karoliui Kuodžiui surašė protokolus. Miežioniečiai tikisi, kad įvairūs trūkdymai bus nugalėti, o kryžius-paminklas dar šiemet bus baigtas. *Kat.*

Naujas-Strūnaitis, Švenčionių valsč. Birželio 29 d, čia buvo šv. Petro atlaidai. Ta proga vietos šv. Kazimiero D-jos skyriaus rūpesniu buvo suruoštas vakaras. Vaidinta komedija „Vargšas Tadas". Choras padainavo keletą liaudies dainų. Po to gausiai susirinkęs jaunimas žaidė tautiškus žaismus ir šokius. Vaidintojai atliko savo roles neblogai. Vakaras praėjo jaukioj nuotaikoj. *A.*

Kalviškiai, Dūkšto valsč. Liepos 14 dieną Kalviškių skyriaus rūpesčiu ir p. Maminskaitės-Jakutienės pagalba šiame sodžiuje buvo surengtas vakaras. Vaidino 5 veiks. trag.-kom. „Gudrus apgavikas", Artistai atliko rolės gerai ir neužvylė publikos, kurios buvo pilna salė. Vakaro programą publika pabaigė mūsų tautos himnu.

Šnekutis.

Pavalakė, Rodunės valsč. Liepos mėn. pradžioje įvyko šiame sodžiuje liūdnas įvykis. Besimaudydamas upėje paskendo vienas veikliausių šio sodžiaus jaunikaitis, uolus Šv. Kaz. D-jos skyriaus narys Jurgis Kaniavičius 28 metų amžiaus. Jurgis buvo pavyzdingas ir darbštus narys, ypač daug pasidarbavo šiemet statant skyriaus kryžių.

Liepos 6 dieną įvyko skyriaus narių susirinkimas, kuriame skaitė paskaitas atvykę iš Vilniaus studentai p. Burokas ir p. Račinskas. Skyriaus susirinkimas pagerbė mirusį savo narį atsistojimu ir už jo vėlę sugiedojo „Angelas Dievo".

Keleivis.

Čebatoriai, Valkininko valsč. Šiame sodžiuje yra gana daug jaunimo, kuris susibūręs prie vietinio Šv. Kazimiero D-jos skyriaus. Jaunimas nestovi vietoje, bet žengia šviesos keliu pirmyn. Neretai surengia vakarėlių ir kitų pramogų pav. apie Velykas suvaidino su dideliu

pasisekimu „Vaidilutę". Šiam vaidinimui patys pasigamino dekoracijas ir vaidinimo drabužius.

Jaunimo darbui pritaria ir jį remia ir vyresnieji ir maži.

Šiemet įsikūrė čia ir Lietuvių Ūkio Draugijos skyrius, prie kurio prisirašė bemaž viso sodžiaus ūkininkai. Ūkiai čia jau išskirstyti į viensėdžius, todel, rūpinamasi, kiek galima, pavyzdingiau ūkininkauti.

Vienanagis.

Murmos, Kaltinėnų vals., Švenčionių apskr. Mūsų sodžiaus jaunimas jau supranta švietimosi reikalą. Veik visi dalyvauja vietiniam Šv. Kazimiero D-jos skyriaus veikime, kuriam sumaniai vadovauja darbštus pirmininkas Dubarys. Skyrius dažnai daro susirinkimus, per kuriuos patys nariai skaito paskaitas. Pirmininkas verčia kiekvieną narį šį tą paskaityti, nes paskaitą ruošiant, prelegentas gauna progos pats gerokai pasilavinti.

Nesenai vietinis skyrius surengė vien savo jėgomis vakarą, per kurį vaidino „Daktarą geradarį". Vakaras puikiai nusisekė. Apgailėtina tik, kad apylinkės jaunimas neskaitlingai jame apsilankė. *B.*

Adutiškis, Švenčionių apskr. Storastijos parėdymu tremiamas iš pasienio juostos Adutiškio klebonas kun. Benediktas Krištopanis, kuris čia klebonavo 35 metus. Jo akyse ir dvasinėj globoj augo visa dabartinė Adutiškio parapijos karta, todėl parapijiečiai labai prisirišę prie savo klebono ir jo ištremimas padarys didelį moralinį smūgį visai parapijai.

Kun. Krištopanis storastijos sprendimą apskundė vaivadijai, iš kurios tikisi palankaus sprendimo.

Parapijietis.

Šuma - Kriokšlys, (Gardino apskr.). Vienas gražiausių visoje apylinkėje sodžių. Gražūs miškai, plati Vingiuojanti upė, geltona smėlys tiesiog žavi praeivį.

Dar geriau čia atrodo lietuviškas gyvenimas. Jaunimas susipratęs pilnoje to žodžio prasmėje. Čia gražiai veikia Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyrius, kuris kas savaitė daro susirinkimus. Susirinkimuose skaitomos įvairios paskaitos.

Jaunimas bendrom jėgom daug nudirbo. Apsodino kelius medžiais, užtvėre Dariui ir Girėnui daržėlį ir dar turi gražių sumanymų.

Iki šių metų čia buvo lietuviška „Ryto" mokykla, bet šiemet jau uždaroma. Žmonės labai apgailestauja, ypač mažutėliai.

Pereito mėnesio viduryj šį sodžių aplankė studentų ekskursija, kuri vietinio jaunimo buvo labai nuoširžiai priimta, globota ir palydėta.

IŠ VILNIAUS.

Jaunieji pas jaunuosius. Pasibaigus mokslo metams, dalis Vilniaus lietuvių studentų surengė ekskursiją po Vilniaus kraštą. Nemažas būrys, 30 esmenų, aplankė pėsti Lydos, Gardino, Vilniaus-Trakų ir Ašmenos apskričių kai kurias vietas. Apkeliavo apie 50 sodžių belankydami ten gyvenantį jaunimą.

Studentai ekskursantai visur buvo širdingai jaunimo priimami, o kai kur net vaišinami. Žodžių miesto ir sodžiaus jaunimas parodė vienas kitam daug broliško nuoširdumo.

Dvi ekskursijos į Trakus. Liepos mėn. pradžioje Vil. Lietuvių Labdarybės Draugija surengė savo auklėtiniams amatininkams išvyką į Trakus, kur aplankę pilis ir kitas įdomias vietas, saloje pažaidė, išsimaudė ir šiaip įdomiai praleido laiką.

Antrą ekskursiją surengė Vil. Liet. Amatininkų Draugija savo nariams liepos mėn. gale. Ekskursantai aplankė bažnyčią ir kitas Kęstučio ir Vytauto gimtinės brangias kiekvieno lietuvio širdžiai vietas.

Svečiai Vilniuje. Rugpiūčio mėn. pradžioje atvyko Vilniun Vytauto Didžiojo Universiteto prof. M. Biržiška su ponia. Vilniuje žada paviešėti ilgesnį laiką.

Liepos mėn. viešėjo Vilniuje Amerikos lietuvis žurnalistas ir jaunas katalikiškų organizacijų veikėjas K. Čekanauskas. Jis labai daug rašo Amerikos lietuviškuose laikraščiuose apie Vilniaus krašto jaunimą.

Rugpiūčio mėn. pradžioje pravažiuodama į Vieną ir Romą aplankė Vilnių iš Nepr. Lietuvos ekskursija, kuriai vadovauja M. Šalčius. Ekskursantai aplankė Aušros Vartus, Gedimino pilį, katedrą ir kitas įdomias lietuviams vietas.

1000 dainų. Paskutiniu metu kun. Pr. Bieliauskas užbaigė savo kelių metų darbą. Ratnyčios bažnytkaimy Gardino apskrity surado jis moterėlę, kuri mokėdama daug ir tai melodingų liaudies dainų padėjo uoliam dainų rinkėjui baigti jo numatytą rinkinio dydį. Kun. Pr. Bieliauskas sakosi, šiemet išleisiąs savo surinktas dainų melodijas su tekstais. Viso labo busią tūkstantis iš įvairių Rytų Lietuvos užkampių surankiotų dainų.

Tai bus didelės vertės veikalas, kuris parodys kelią į mūsų liaudies sukurtą lobyną net dviejose srityse vienu kartu. Tenka patirti, kad visos dainos esančios melodingos, skambios ir turiningos. Jose glūdinti taip pat gili liaudies poezija.

Seimo rinkimai. Š. m. rugsėjo mėn. 8 dieną bus renkamas naujas Lenkijos seimas, o to pačio mėn. 15 dieną — senatas. Teko pagirsti, kad lietuviai žadą nekeisti savo ligšiolinio nusistatymo ir rinkimuose senoviškai nedalyvausią.

Mokslo metų pradžia. 1935/6 mokslo metai visose liaudies ir vidurinėse mokyklose prasideda rugsėjo pirmomis dienomis. Tą dieną bus priimami, įrašomi ir kai kur kvočiami stojantieji į mokyklas mokiniai. Pradedant pamokas bus atlaikytos bažnyčiose pamaldos, kuriose dalyvaus mokiniai su savo mokytojais.

Taip pat rugsėjo pradžioje prasideda mokslo metai ir universitetuose. Tą mėnesį bus atliekama tik įvairūs formalumai, paskaitos gi prasidės spalių mėn. 7 dieną.

Liaudies švietėjų kursai. Šio mėn. 5 dieną „Ryto" draugija pradėjo skaityklų vedėjams 3 savaičių nesistematinius kursus, kurie vyksta Vytauto Didžiojo Gimnazijoje.

Kursuose dėsto įvairių sričių specialistai ir duoda lankytojams įvairių nurodymų, kad šie grįžę į savo vietas dar sekmingiau galėtų šviesti savo tautiečius ir duoti jiems reikalingų pamokymų ir patarimų.

Baigė aukštuosius mokslus. Pereitų mokslo metų gale baigė Vilniaus universitete studijas ir gavo diplomus šie lietuviai:

Budrevičiūtė Jadvyga, studijavo farmacijos mokslus, Valiulis Antanas — medicinos fakultetą, Mačionis Augustinas — gamtos-matematikos mokslus (zoologijos skyrių), ir Martinkėnas Vincas — humanitarinių mokslų fakultetą (istorijos skyrių).

„Jaunimo Draugas" linki naujiems mokslu šarvuotiems darbininkams visokiariopos kloties.

Parodos uždarymas. Birželio mėn. 10—25 d., kaip žinome, buvo surengta Vytauto Didžiojo gimnazijos patalpose lietuvių liaudies išdirbinių paroda, kuri buvo skaitlingai lankoma.

Birželio mėn. 25 dieną buvo visi parodos eksponatai nufotografuoti ir paroda uždaryta. Paskui eksponatai buvo tvarkomi ir grąžinami jų savininkams.

Tą dieną, vakare, Liet. Šv. Kazimiero D-jos valdyba parodos organizatoriams ir rengėjams surengė arbatėlę, kuri je dalyvavo apie 80 asmenų. Vakarienės metu kalbėjo Laikinojo Viln. Liet. Komiteto pirmininkas p. K. Stašys, Liet. Šv. Kazimiero D-jos pirm. kun. V. Taškūnas, Inteligentų klubo „Romuva" pirm. J. Maceika ir kiti. Arbatėlė praėjo jaukioj ir nuoširdžioj nuotaikoj.

ĮDOMIOS NUOTRUPOS

Pasteuro jubilejus. Liepos mėn. pradžioje visa prancūzų tauta iškilmingai minėjo reikšmingą jubiliejų. Tą mėn. suėjo 50 metų, kai garsus prancūzų chemikas Pasteuras surado skiepus nuo pasiutimo ligos.

Ši baisi liga jau buvo žinoma senovėje, bet iki Pasteuro nebuvo priemonių pagydyti, nes nebuvo žinoma ligos priežastis.

Pasteuras pasiutimo ligą pradėjo tyrinėti būdamas jau 60 metų. Šešis metus jis dirbo su didžiausiu pasišventimu ir 1885 metais liepos 6 dieną pavyko jam įskiepyti 9 metų pasiutusio šunies aprietą vaiką, kuris tuoj pasveiko. Kiek vėliau Pasteuras išgelbėjo kitą mažą pasiutusio šunies įkastą vaiką.

Nuo to laiko Pasteuro vardas pagarsėjo visam pasauly. Visi pasiutusių šunų aprieti buvo gabenami iš įvairių Prancūzijos vietų ir net iš užsienių. Per pusantrų metų Pasteuras įskiepijo nuo pasiutimo 1726 žmones.

Šiandien jo vardo institutų yra kiekvienoje valstybėje.

Pasteuro išradimas išgelbėjo gyvybę tūkstančiams žmonių už ką žmonija šiandien tinkamai įvertino jo asmenybę, statydama jį pirmon išradėjų vieton.

Didžiausias laikrodis. Didžiausiu laikomas šv. Romualdo bažnyčios bokšto laikrodis Michelne. Pats bažnyčios bokštas yra 99 metrų aukštumo. Šio laikrodžio skersmuo yra 12 metrų. Skaitmenys yra 2 metrų aukštumo, o tarpai tarp jų 3 metrų pločio. Šis laikrodis pastatytas 1527 m. Įdomus tas laikrodis savo varpų rinkinių, kurių iš viso yra 45.

Kaip atrodis žmogus po 100 metų? Šia tema tilpo viename prancūzų medicinos laikraštyje straipsnis, kuriame autorius piešia būsimojo žmogaus atvaizdą.

Žmogus bus daug aukštesnis, negu dabartinis. Jo galva bus daug didesnė ir kaklas ilgesnis. Tas žmogus būsiąs beveik plikas. Vyrai būsią visai pliki, o moterys turėsią tik kelius plaukelius ant galvos.

Moterys suvyrėsiančios dėl jų smagenų pasikeitimo. Žmonės turėsią tokį išsivysčiusį protą, kad mūsų akimis žiūrint, jie būsią genijai.

Žmonės bus daug gražesni. Dantys sumažės nuo maisto pasikeitimo, nes tada vietoj maisto bus tam tikri proškai, kurie pasotinsią žmogaus alkį.

Garo ir elektros amžiai. Pereitą šimtmetį žmonės mėgdavo vadinti „garo amžium". Mat, į garinę mašiną buvo žiūrima kaipo į didžiausią žmogaus proto išradimą. Garinės mašinos varė traukinius, didžiausius laivus, milžiniškas dirbtuves.

Garinę mašiną pirmas išrado prancūzas Papan, gimęs 1647 metais. Jis buvo paprastas darbininkas. Vieną kartą, virdamas sau valgį, puodą uždėjo dugnu ir prispaudė akmeniu, kad viralas nebėgtų. Bet, vandeniui įkaitus, garas pakeldavo dugną, nors ir labai apsunkintą. Jis čia pamatė jėgos šaltinį, kurį sumanė užkinkyti darban. Bet būdamas beturtis, ilgai vargo, kol surado žmogų, kurs padėjo jam padaryti pirmą garinę mašiną. Po ilgo bastymosi Papan atkeliavo Vokietijon, Vestfalijon ir tik čia surado žmogų, kurs jam davė lėšų pagaminti pirmą garinęmašiną. Jis tą mašiną pritaisė nedideliam laivui varyti ir 1707 metais pradėjo važinėti upe Fulda. Žmonės, pamatę, kaip laivas pats plaukė su dideliu triukšmu, leisdamas dūmus ir ugnį, įtarė Papaną

turint santykių su pikta dvasia ir dirbant jos pagalba Tamsi, prietaringa minia, nieko panašaus nemačiusi, užpuolė Papano laivą sudaužė jį į šipulius, jį patį būtų sudeginusi ant laužo, jeigu Papanui nebūtų pavykę, pabėgti. Jis pabėgo Anglijon ir čia ieškojo, kas jam padėtų vėl įsitaisyti naują garinę mašiną. Bet nesurado. Visi jį laikė pamišėliu. Papan mirė skurde, nepadirbęs antros garinės mašinos 1710 metais.

Tiktai daug metų vėliau anglas Džemsas Uatas, ar tai sužinojęs iš kur apie Papano paslaptį, ar pats sugalvojęs, 1765 m. pastatė garinę mašiną maždaug panašią, kaip ji šiandie yra, tik, žinoma, netokią tobulą. Uato garinė mašina pradėta vartoti visokiems reikalams ir tokiu būdu atsirado garo amžius.

Mūsų gyvenamą laikotarpį norima vadinti elektros amžium, nes elektrą norima užkinkyti visiems darbams. Elektra turi tą gerą privalumą, kad ji veža didžiausius traukinius, suka siuvamas mašinas ir net judina mažytes mašinėles plaukams kirpti, labai tobulai varo laikrodžius, perduoda labai gražiai žmogaus balsą, muziką ir visokius garsus ant daug tūkstančių kilometrų, nešioja žinias, šildo butus, verda valgį, sviečia ir atlieka daugybę kitų darbų. Elektra netgi gydo žmones. Amerikoj elektra žudoma nusikaltėlius.

Šiandien jau bandoma daryti prietaisus, kuriais elektros pagalba, panašiai kaip radio, galima matyti kas darosi labai toli. Taigi mūsų amžius turi daug daugiau pamato vadintis elektros amžium, negu pereitasis — garo amžium.

Oazės. Dažnai tenka skaityti laikraščiuose ir knygose, kad Sacharoj ir kitur dideliuose tyruose yra vietų, kur auga palmės, trykšta tyro vandens šaltiniai, auga žolė. Tokios vietos, oazėmis vadinamos, dažnai būna apgyventos. Be to, jose randa prieglobstį ir poilsį karavanai, kurie su prekėmis ir kitais tikslais ištisas savaites ir mėnesius keliauja per saulės įkaitintas smėlio jūras, dažnai kęsdami alkį ir troškulį.

Daug oazių yra Sacharos tyruose, kurie užima didelę šiaurės Afrikos dalį. Jeigu Sacharos tyruose oazių nebūtų, tai keliauti per juos būtų visai neįmanoma.

Skaitytojai daug yra girdėję apie oazes, bet, manau, mažai kas turi supratimą apie jų didumą. Daugelis mano, kad oazės yra nedidelės, žole ir medžiais apaugusios salelės plačioje smėlio jūroje. Iš tikrųjų taip nėra. Rytinėje Sacharos daly vadinamuose Libijos tyruose, kurių dalis priklauso italams, yra oazių, užimančių didelius žemės plotus. Taip, Lybijos tyruose, netoli Egipto rubežiaus, yra Kufros oazė, kuri užima 55.000 kvadratinių kilometrų plotą, tai yra maždaug tokio didumo kaip Lietuva. Toje oazėje gyvena labai karinga arabų tautelė Senusi, kuri ilgą laiką nepasidavė italams. Kufros oazė kartu su Tripolitanija ir Lybijos tyrų dalimi teko Italijai po karo su turkais, kuris įvyko prieš pat didįjį karą, 1913 metais. Ilgą laiką tyruose gyveną arabai priešinosi italų valdžiai ir tik nesenai italų kariuomenės ekspedicijai pavyko po didelių žygių nugalėti neramius arabus ir paimti svarbiausią jų atramos punktą — Kufros oazę. Nežiūrint šitų žygių, visi tyrų gyventojai toli gražu nėra nuraminti ir suvaldyti. Net pastovių sienų tuose kraštuose visai nėra. Žemėlapiuose sienos tyruose žymimos tiesiomis linijomis.

Šunvotės. Šunvotės ima kilti tada, kai šunvočių bakterijos prasiskverbia į odos gilumą,—į poodines taukines liaukeles. Šunvotės dažniausia kyla tose vietose, kur odą brūžina šiurkščios rūbų dalys: ant kaklo nuo kietų apikaklių apie liemenį nuo brūžinimo diržu ir t. t.

Iš šunvočių gali kilti ir blogesnių ligų. Kai kada atsitinka kraujo užnuodinimas ir ligonis gali net numirti. Ypač pavojingos šunvotės ant veido.

Pradėjus kilti šunvotei, reikia taip elgtis. Pašalinti kietų ir nešvarių rūbų brūžinimus. Šunvotę aprįšti švariu šydu, ar švarių marškoniu skarulėliu. Kad šunvotę greičiau prisuktų, dėti ant jos skarulėlį, storai apteptą ichtioliaus tepalu. Ichtioliaus tepalą pirkti aptiekoj. Taip pat galima dėti kompresus 3% Buro vandens ar sodo vandens (į pusę stiklinės virto vandens įdėti kupiną arbatini šaukštuką sodos). Dabotis nušalimo; kylančią šunvotę neužgauti, nespaudyti. Šunvotė turi ramiai išpūliuoti ir jos kamštis su laiku patsai lengvai atsidalys.

Kai šunvotės nesiliauja kilusios, tai pagerti šviežių alinių mielių. Gerti 2 kart po arbatinį šaukštuką, 1 — 2 savaites laiko. Vaistinėse galima gauti mielių preparatą ceroliną.

Paukščiai palaiko žmonijos gyvybę. Ne visi vienodai vertina paukščius. Vieni mėgsta juos, padaro jiems skrynutes, žiemą maitina, kiti gi naikina juos, mušdami jų kiaušinius ir naikindami lizdus.

Pasirodo, kad paukščiai reikia netik mylėti, bet ieškoti visų priemonių, kad paukščių būta kuo daugiausia nes be jų po 10 metų išmirtų žmonės. Jei paukščių būta maža, nebūtų kam naikinti vabždžiai. Vabždžlų prisiveistų tiek daug, kad jie išnaikintų visus javus ir žmonija turėtų mirti badu. Vabždžiai išnaikinti įvairiais nuodais yra sunku, ir net neįmanoma.

Tad, matydami paukščių naudingumą, nenaikinkim jų, o tinkamai globokim ir maitinkim.

Šis tas apie žuvis. Nuo seniausiųlaikų žuvis yra vertinama lygiai su mėsa kaipo naudingas ir maistingas valgis. Žuvis vartojo maistui seniausios tautos, ypač mėgo jas graikai ir romėnai. Vėlesniais laikais, viduramžiais, kada buvo daug pasnikaujama, žuvis turėjo dar didesnės reikšmės.

Nenustojo ji vertės ir mūsų laikais. Daug žmonių, gyvenančių pajūrose, verčiasi vien žukle. Ne tik paskiri žmonės turi pelno iš žuvų, bet ir valstybės pelnijasi iš jų milijonus. Apskaitliuota, kad žmonija per metus pelnijasi iš žuvų 2 milijardu. Iš tos sumos Šiaurės Amerikai tenka 500 milijonų, Skandinavijai 400 mil. Anglilijai 300, Prancūzijai 110, Rusijai 100 milijonų.

Londono miesto gyventojai per metus suvalgo žuvų 90 milijonų kg., o Paryžius 30 mil. kg.

Nežiūrint, kad tiek daug žuvų kasmet sugaunama skaičius jų nemažėja, nes jos begalo veislios. Silkė pav., sudeda 36.000 kiaušinėlių, stinka 38.000, lynas 383.000, karpis 342.000, ešerys 992.000, o kitos žuvis dar daugiau.

Dauguma žuvų pagaunama jūrose: Šiaurės ašygalyje ir Norvegijos pakraščiuose, kai tuo tarpu Genuos įlankoj žuvų visai nėra.

Čigonų papročiai. Čigonų įstatymai griežtai draudžia kabinti moterų rūbus vežimuose, kur gyvena čigonų šeimynos.

Čigonas, kuris palies pakabintus moteriškus rūbus ranka ar galva skaitoma ne tekusiu garbės. Čigonė laikoma begarbės, jei pamato ją vyras vienmarškinę. Moteris negali gimdyti vežime, jei kada nors pasitaiko, čigonas naikina visą vežimą. Tuoj gimusiam vaikui duodama vyno, alaus ir net degtinės, tuo tarpu ne kada neduodama „čiulpikas“. Krikšto tėvais paprastai kviečia ne čigonus, nes tikisi nuo krikšto tėvo gauti dovanų. Būna atsitikimų, kad tą patį vaiką krikštija du ar tris kartus, kad tik gavus daugiau dovanų. Sodžiuje, kuriame krikštijo vaiką, čigonams negalima nei vogti nei burti, nes ištiktų juos nelaimė.

Čigonai turi savo slaptą raštą, kuriuo iškeliaudami duoda įvairių informacijų kitai draugijai.

Vežimas, kuriame mirė čigonas, deginamas, o šeimyna perka kitą ir gausiai jį „laisto" degtine, žinoma, daugiau savo liežuvius negu vežimą.

Italai išrado naują motorą. Italų inžinierius Gionavini Andri išrado motorą, kurio veikimui nereikia nei benzino, nei žibalo, nei kitų iki tol motorus variusių skysčių. Jo motorą varo saulės šviesos energija.

Naujas orlaivių medžiotojas. Mūsų amžiuje technika milžiniškais žingsniais žengia pirmyn. Prieita prie to, kad milžiniški orlaiviai skraido padangėmis tyliai, be jokio ūžimo. Buvo pavojaus, kad kilus karui tokie orlaiviai gali užpulti išnetyčių ir sunaikinti saugomas vietas. Bet surasta apsigynimas ir nuo tyliųjų orlaivių. Vienas Amerikos inž. Hixan pagamino aparatą kurio pagalba galima bus surasti orlaivius esančius net 1200 kil. nuotoly. Šį aparatą dabar tiria Anglijos ir Amerikos ministerijos.

Apie žuvieną. Žuvies mėsa beveik tiek pat maistinga, kaip gyvulių mėsa. Žuvienoje yra visos tos maistingos dalys, kaip ir šiaip mėsoje. Neriebia žuvieną viduriai lengviau virškina, negu gyvulinę mėsą. Papiautos ar užmuštos žuvies mėsa geresnė, negu užtroškintos. Žuvies mėsa galima virti tuojau papiovus; jai pastovėjimas arba nokinimas nėra reikalingas.

Negyvoje žuvyje greitai ima veistis puvimo bakterijos ir pasigamina puvimo nuodai—ptomainai, kuriais galima sunkiai apsinuodinti ir numirti.

Jei perkama negyva žuvis, tai reikia žiūrėti, kad žuvies akys būtų skaidrios, blizgančios, kad jos pažandės būtų raudonos. Žuvis išputusi, plačiai išsižiojusi, su drumzlinomis akimis ir nublankusiomis pažandėmis, jau yra seniai negyva ir valgyti ją pavojinga.

Rinkose kiti pirkliai senai nudvėsusių žuvų pažandes nudažo raudonais dažais ir parduoda kaip šviežias žuvis. Pabraukus pirštu, ar baltu skudurėliu per nudažytas pažandes, tuoj galima pažinti nudažymą, nes skarelė ar pirštas tuoj nusidažo. Be to į statines, kur laiko pardavimui gyvas žuvis, prideda užtroškusių senų žuvų, paskui įleidžia keletą gyvų žuvų, kad šios plaukydamos judintų negyvąsias žuvis, o žmonėms prikalba, kad žuvys tik ką užtroško ir parduoda kaip šviežias žuvis.

Kai kurių žuvų mėsoje (lydekos, forelės ir kt.) būna plačiojo kirmino arba plačiojo soliterio gemalai (finos). Jei pavalgyti puszalės tokios nesveikos žuvies, tai galima apsikrėsti tais parazitais. Tada žmogaus žarnose išauga platusis kaspinuotis, kuris būna nuo 6 iki 10 metrų ilgio. Šitas kirminas žmogų labai prikamuoja, kartais sukelia mažakraujystę.

Tinkamiausia valgyti šviežią žuvį ar šviežiai rūkytą. Sūdyta žuvis, kaip silkė ir kitos žuvys jau yra sunkesnis valgis. Žuvų konservai dėžėse taip pat turėtų būti labai geri. Bet pirkliai juos gali lengvai falsifikuoti. Pavyzdžiui, vieton žuvelių sardinų, dažnai į dėžes prideda silkių uodegaičių, o užpila tas žuvytes ne pravanso alyva, bet pigiais riebalais, pagamintais iš naftos ar kitų medžiagų. Be to į konservuojamas žuvis kartais deda boro ir salicilo rūkšties.

Žuvų ikrai yra žuvų kiaušinėliai; jie labai maistingi, tik pas mus labai brangūs.

Vėžiai nešvarūs sutvėrimai. Užtroškusiuose vėžiuose labai greit atsiranda nuodų ir tada juos valgyti pavojinga.

Kaip auga miestai. Paskutiniais dešimtmečiais, ypač po pa-

saulinio karo, pastebėtas žmonių palinkimas apsigyventi tirščiau apgyventuose centruose. Dėl to ir miestai nuo šio šimtmečio pradžios labai sparčiai augo. Taip, prieš 35 metus, 1900 metais, visame pasauly buvo tik 11 miestų, kurių gyventojų skaičius viršijo milijoną; 1910 metais tokių miestų buvo 13, 1920 metais — 19, o dabar jau yra 27 miestai, kurių gyventojų skaičius pasiekė arba perviršijo milijoną. Visuose šiuose milijoniniuose miestuose gyvena bemaž 53 milijonai žmonių.

1909 metais Afrika, Pietų Amerika ir Australija neturėjo nė vieno milijoninio miesto, o dabar Afrika turi vieną — Egipto sostinę Kairo, Australija—vieną — Sidnejų ir Pietų Amerika—du milijoninius miestus—Brazilijos sostinę Rio de Žaneiro ir Argentinos sostinę Buenos Airesą. Azijoj 1900 metais buvo tik du milijoniniai miestai — Japonijos sostinė Tokio ir Kinijos sostinė Pekinas, o šiandien jų yra jau 8, būtent: Pekinas, Šanchajus, Kantonas ir Hankau (Kinijoj), Tokio, Ossaka ir Jokohama (Japonijoj) ir Kalkuta (Indijoj).

Europoj milijoninių miestų skaičius per paskutinius 30 metų padidėjo nuo 6 iki 11, būtent: Londonas, Paryžius, Berlynas, Viena, Maskva, Leningradas, Hamburgas, Konstantinopo'is, Marselis Varšuva ir Budapeštas. Be to, yra visa eilė didmiesčių, kuriems iki milijono gyventojų nedaug tetrūksta, kaip Bukarestas, Glasgovas ir daug kitų. Šiaurės Amerikoj yra 6 milijoniniai miestai: Naujorkas, Čikago, Filadelfija, San Francisko, Los Angeles ir Bostonas.

Pažymėtina, kad Europos didmiesčiai paskutiniu laiku neauga taip sparčiai, kaip kitų pasaulio dalių miestai. Taip, Londone, Paryžiuj ar Berlyne gyventojų skaičius beveik nesikeičia, tuo tarpu Ossaka, Sidney ir Buenos Aires padidėjo dvigubai, Šanchajus — trigubai, o Los Angeles—net 12 kartų. Rekordą šiuo atžvilgiu pasiekė Los Angeles, Šiaurės Amerikoj, išaugęs tikrai amerikietišku greitumu. 1900 metais tas miestas turėjo 100 tūkstančių gyventojų, 1920 m. — 577 tūkst. o šiandien jau arti pusantro milijono.

Varlės - prietelės. Į pietus nuo Azijos yra didelė, olandų valdoma sala Java. Kai čia europiečiai apsigyveno, žiurkių visiškai nebuvo. Pradėjus lankytis laivams, iš laivų salon pakliuvo žiurkių. Jos čia labai greit įsiveisė ir darė gyventojams daug žalos.

Kaž kas patarė javiečiams atsigabenti iš Indijos laukinių šuniukų, vadinamų „mungo". Šitie šunys nedidelio ūgio (kaip taksai) labai naikina žiurkes. Mungo greit įsiveisė ir žiurkės pradėjo nykti. Neužilgo Mungo naujoj vietoj prisivaisė labai daug, o žiurkės visiškai išnyko. Netekę žiurkių laukiniai šuniukai pradėjo gaudyti paukščius, naikinti driežus ir varles. Driežams ir varlėms išnykus, prisiveisė begalės visokių vabzdžių, kirmelių.

Javiečių sodus, daržus ir laukus apnyko begalės kenksmingų vabzdžių bei kirmėlių ir pradėjo viską naikinti. Visos pastangos kovoti su vabzdžiais nieko gero nedavė.

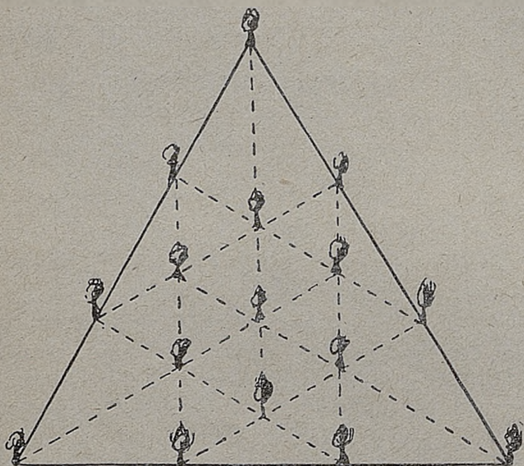
Dabar tik pamatė javiečiai, kokių nesuskaitomų nuostolių pridarė jiems tariamas draugas — mungo. Taigi javiečiai nutarė išnaikinti mungo ir užveisti vėl paukščių, varlių, driežų. Bet, žinoma, tai lengviau nutarti, negu įvykdyti. Persekiojamas mungo labai išgudrėjo ir išnaikinti juos labai sunku. Mungo pasidarė rimčiausias valstybinis klausimas. Javos valdžia laužo galvą, kokiu čia būdu geriau išnaikinti prakeiktus šuniukus.

Taigi pasirodo, kad nemėgiami driežai ir varlės ištikrųjų yra dideli žmonių draugai.

GALVOSUKIAI ???

1. Uždavinys. Turtuolio sodas.

Anglų turtuolis didžiavosi turįs 16 ąžuolų, puošančių jo sodą, kurie tikrai buvo gražūs savo didingumu ir įdomiu susodinimu. Jie buvo pasodinti taip, kad sudarė 12 eilių po 4 kiekvienoj eilėj (kaip parodyta brėžinyj).

Anglo kaimynystėje apsigyveno turtingas amerikietis. Jis panorėjo turėti taip pat panašius ąžuolus, bet iš kur imti, negi išaugs taip greit?

Žinodamas, kad jo amžius bus per trumpas, kol sulauks didelių ąžuolų, pasodino jaunus, pasididžiuodamas nors tuo, kad 16 jo ąžuoliukų taip buvo susodinti, jog sudarė 15 eilių po 4 kiekvienoje eilėje.

Kaip amerikietis buvo pasodinęs ąžuoliukus?

A. B. 3 t.

2. Uždavinys. Labai daug protėvių.

Kiekvienas žmogus turi tėvą ir motiną, 2 bobutes ir 2 dieduku, ir t. t. Galima priimti, kad kiekvienam šimtmetyje gimsta trys kartos. Mūsų diedukų tėvai prieš 100 metų buvo mūsų amžiaus, kitaip sakant, kiekvienas mūsų prieš 100 metų rastų 8 savo protėvius, prieš 200 metų rastų 8 kart daugiau, vadinasi 64 = (8×8 arba 8^2), prieš 300 metų rastų 8^3 ir t. t., pagaliau prieš 1900 metų kiekvienas mūsų turėjo 8^{19} protėvių, t. y. apie 144000 bilijonų. Tačiau tiek žmonių jokiu būdu negalėjo sutilpti žemėje, nes jeigu mes sustatysime tiek žmonių vieną šalia kito, tai jie užims visą sausažemį ir jūros paviršių ir tai 2 — 3 protėviams reikėtų stovėti ant vieno kvadratinio decimetro.

Kaip tą išaiškinti?

S. P. 2 t.

3. Uždavinys.

1.	A					a
2.	A					a
3.	A					a
4.	A					a
5.	A					a
6.	A					a

Reikia įrašyti į neužimtus langelius raides. Gausime šešius žodžius, kurių reikšmės tokios:

1. Pasaulio dalis. 2. Moters vardas. 3. Ligos pavadinimas. 4. Veiksmažodžio esamasis laikas. 5. Katalikiškos tautos pavadinimas. 6. Daržovė.

T. Norkūnaitė 2 t.

4. Uždavinys.

Trys miesto laikrodžiai vienais metais pietų laiku išmušė kartu 12 valandą. Tiktai vienas laikrodis eina gerai. Antras skuba 10 minučių kasdieną, o trečias vėlinasi kasdieną 12 minučių. Po kelių dienų šitie laikrodžiai vėl kartu išmuš 12 valandą?

Jonas 2 t.

5. Uždavinys.

Vienuolika studentų, atkeliavę į sodžių, pasiprašė nakvynės. Kaimiečiai surinko jiems 10 lovų. Kokiu būdu jie turėjo sugulti, kad kiekvienas jų miegojo atskirai ir visi lovose?

P. Ž. 2 t.

6. Uždavinys.

Pamėginkite įrašyti į 4 langelius žodį „duktė" taip, kad kiekvienam langelyj būtų viena raidė.

V. Ankėnaitė 2 t.

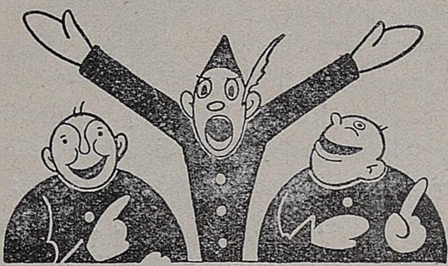
7. *Mįslės.*

a) Už balto miškelio talalojus loja.

M. Molis 1 t.

b) Du skerdžiai milijoną avių gano.

J. Katauskas 1 t.

Ko čia juoktis?

— Ar kaltinamasis prisipažįsti,—klausia teisėjas — kad Bertulių krautuvėje vogei!

— Nu, ponas teisėjau, nebuvo tai vagystė, nes lange buvo parašyta didelėmis raidėmis: „Naudokitės proga".

⊚⊚

Banko direktorius ilgai ginčijosi su savo buhalteriu, pagaliau klausia j :

— Ar tamsta esi direktorium, ar aš?

— Ne, aš neesu, tamsta direktorius.

— Tai kam, tamsta, tokias kvailybės kalbi?

⊚⊚

Redaktorius labai įsigilinęs kažką rašė savo kambary. Įbėgęs tarnas su džiaugsmu šaukia:

— Ponas redaktoriau, saulė šildo, pavasaris atėjo!

— Pasakyk, kad ateitų ryt, nes šiandie neturiu laiko priimti.

⊚⊚

— Juozeli, ar tu iškirpai iš laikraščio straipsnį „Kaip išgyventi šimtą metų" — klausia žmona vyrą.

— Taip, brangioji, mat, nenorėjau, kad jį perskaitytų tavo motutė.

⊚⊚

— Kam tu taip, brangioji, pudrinies?— klausia vyras žmoną.

— Aš, mat, šiandien einu į tokią draugiją, kur daug reiks raudonuoti.

⊚⊚

— Aš nesimaudysiu, nes pro langą žiūri vištos,—skundžiasi mergytė.

— Kvaila esi, kas gi vištų gėdinasi.

— Bet, mamyte, ten ir gaidys turbūt yra.

Per geografijos pamoką klausia mokytojas:

— Kas žino, kurioj vietoj yra Madera?

Ilgai nelaukęs atsako Petras, pirklio sūnus.

— Mūsų krautuvėj, trečiojoj lentynoj, dešinėj nuo durų, ponas mokytojau.

Pasirodo jis turėjęs galvoj vyną „Madera".

⊚⊚

— Sudie, broliuk, skubu namo, nes tarnaitė išėjo, o žmona pasiliko namie.

— Sudie, sudie, ir aš skubu, nes mano žmona išėjo, o tarnaitė liko namie.

⊚⊚

— Žinai, Tamsta, šį mėnesį iš tikrųjų negalėsiu nė kiek skolos grąžinti.

— Bijok Dievo, juk taip pat tu sakei ir pereitą mėnesį.

— Tai, mat, aš branginu savo žodį ir visada, ką tik pasižadu, ištesiu.

⊚⊚

— Sakyk kas laimingesnis, ar tas, kuris turi septynius tūkstančius dolerių, ar tas, kuris turi septynias dukteris!

— Antrasis!

— Kodėl!

— Turįs septynius tūkstančius dolerių vis dar nori daugiau, o turįs septynias dukteris dauginu jų nebenori.

⊚⊚

— Kodėl nevedei panelės Marytės?

— Todėl, kad jos kalboje yra trūkumų.

— Ar ji mykčioja?

— Ne, bet ji negali ištarti „taip".

⊚⊚

— Kaip tau negėda elgetauti, ar tu neturi sveikų rankų?

— Matai, Tamsta, kai tik aš savom rankom pradedu darbą, tuoj kalėjiman sodina.

⊚⊚

— Atrodo, kad esi šaunus berniukas, turbūt gerą vietą užimi mokykloje?

— Taip, gerą, nes sėdžiu prie pat pečiaus.

⊚⊚

— Ar negalėtum greičiau apsirengti?— klausia vyras žmoną.

— Geriau tylėtum, aš ir taip skubu ištisas dvi valandas.

Redaktorius ir leidėjas Antanas Juknevičius. „RUCH" spaustuvė Vilniuje.